PÁLI TÖREDÉKEK

SATIPAṬṬHĀNA SUTTA

Miscellanea 2
Páli töredékek

A Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár pálmalevél-töredéke alapján
páliból fordította, a szöveg transzliterációját készítette, a Bevezetést és a Jegyzeteket írta:
NOVÁK TIBOR

Lektorálta: PRESSING LAJOS
A Summary-t fordította: GERVAIN JUDIT
Fotó: VÉKÁS MAGDOLNA
Szerkesztette: BOROS ISTVÁN

© NOVÁK TIBOR, 1997
© KALOCSAI FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR, 1997

PÁLI TÖREDÉKEK

SATIPAṬṬHĀNA SUTTA

FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR
Kalocsa
1997

MISCELLANEA

A Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár kiadványai

Szerkeszti Boros István

II.
Páli töredékek

Megjelent
a
BELVÁROSI GYÓGYSZERTÁR, KALOCSA
JAKAB PÉTERNÉ (KENDŐS MANCI)
támogatásával

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ 7
FOREWORD

BEVEZETÉS 9
INTRODUCTION

A buddhizmusról 9
On Buddhism

Az alapmű 14
The Basic Text

Az alapmű elhelyezkedése a Tipiṭakán belül 14
The place of the basic text within the Tipiṭaka

Az alapmű rövid ismertetése 14
An explanation of the basic text

A pálmalevelek ismertetése 17
The Palm Leaves

Formai ismertetés 17
The format of the Contents

A levelek tartalma 17
Essential Expounding

Köszönetnyilvánítás 20
Acknowledgements

Útmutató a szöveghez és a fordításhoz 22
Guide to the text and translation

Útmutató a páli kiejtéshez 23

SZÖVEG – FORDÍTÁS 26
TEXT – TRANSLATION

JEGYZETEK *95*
NOTES

SUMMARY *107*

IRODALOM *117*
BIBLIOGRAPHY

ELŐSZÓ

Honfoglalásunk 1100. évfordulója évében indította útjára a Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár MISCELLANEA című sorozatát, azzal a célkitűzéssel, hogy az európai gyűjtemény kultúr- és művelődéstörténeti értékeit és ritkaságait közkinccsé tegye. A sorozat első füzetében a kereszténység szent könyveinek, a Biblia gazdag állományából készült kiállítás anyagát mutatta be. Jóllehet másodikként a Könyvtár atlaszait és térképeit harangozta be, külső okok miatt mégis a Magyarországon (Európában úgyszintén) ritkaságszámba menő pálmalevelek transzliterált eredeti szövegét és magyar fordítását veheti kézbe az Olvasó, aki az európai gondolkodásmódtól és fogalomvilágtól igencsak távol eső buddhista szent szövegek befogadásában a Bevezetésre, valamint a filológiai és tartalmi szempontból gazdag jegyzetelésre támaszkodhat.

Ma még nem ismerjük a pálmalevelek írásának időpontját, s azt sem tudjuk pontosan, hogy mikor és miként kerültek a Főszékesegyházi Könyvtár tulajdonába. Talán a 19. század második felében protokolláris ajándékként kapta az akkori kalocsai érsek. A tulajdonos-bejegyzés alapján ugyanis ismerjük egyik korábbi tulajdonosát.

Idegennek tűnhet, sőt ellenérzést válthat ki az, hogy egy katolikus egyházi könyvtár buddhista szövegeket ad közre. De ha csak a kereszténység és a buddhizmus mai dialógusának gazdag irodalmára tekintünk, akkor már nem oly szokatlan a két nagy világvallás közti kapcsolat; a II. Vatikáni zsinat ugyanis korunk fontos feladatának tekinti a nem keresztény vallásokkal folytatandó párbeszédet. A kereszténység és a buddhizmus találkozása visszanyúlik a 3. század elejére – Alexandriai Kelemen (140/150-216/217) tanúsítása szerint. Az a feltevés azonban nem bizonyítható, hogy a buddhizmus a kibontakozó keresztény szerzetességet és az ún. negatív teológiát befolyásolta volna. Kétségtelen viszont, hogy a 13-14. századi ferences szerzetesi eszményre nagy hatással volt. Ma már számos egyházi közösségben alkalmazzák a buddhista eredetű meditációt, a lelki és szellemi eszmélődés módszerét. A Könyvtár pálmalevelei is ebbe vezetnek be.

Boros István

A LEKTOR ELŐSZAVA

A Satipaṭṭhāna Sutta egyike a buddhista gyakorlók számára legfontosabb korai buddhista szent iratoknak. Az ebben közölt szellemi gyakorlatok – az éber jelenlét, a tudat tisztasága és a figyelmes, tudatos cselekvés – azonban vallási hovatartozástól függetlenül, bármely vallás keretében hasznos segítséget nyújthatnak a meditációhoz és elősegíthetik a lelki fejlődést. A Sutta üzenete az évezredek során sem vesztett aktualitásából, s gyakorlatai éppúgy követhetők egy modern nagyvárosban, mint az őserdei remeteségben.

A szöveget nagy gyakorlati jelentőségének köszönhetően már sok nyelvre lefordították, s annak két magyar nyelvű kiadása is megjelent. Mint e kiadások gondozójának, nagy örömömre szolgált, amikor megtudtam, hogy a Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtárban fellelhető e szöveg egy eredeti, pálmalevelekre írott példánya. A kézirat előkerülését talán jelképes értékűnek is lehetne tekinteni, amely a Sutta üzenetének jelenvalóvá válását jelzi a magyar szellemi életben.

Jóllehet a könyvtárban fellelt pálmalevelek a Sutta szövegének csak egy részét tartalmazzák, ennek szövegkritikai kiadása – amit a fordító igen lelkiismeretesen, a Sutta hiteles szövegkiadásával történő összevetés alapján készített el –, értékes hozzájárulás a szöveg hazai irodalmához, különösen azok számára, akik a szöveggel tudományos szempontból, vagy a páli eredetihez visszanyúlva kívánnak foglalkozni.

Kívánom, hogy e kiadás váljék minél több lény üdvére, és vallási hovatartozástól függetlenül segítse a béke és a szellemi tisztaság terjedését.

Überlingen, 1997. július 29.

Dr. Pressing Lajos

BEVEZETÉS

A BUDDHIZMUSRÓL

A hagyomány szerint Siddhattha herceg a buddhizmus megalapítója, aki Kr. e. a VI. században született az Északkelet-India és Nepál határterületein lévő Kapilavatthu környékén, az ahhoz közel eső Lumbinī nevű erdőben. A jósok a Nagy Tanítót, a Világ Megváltóját látták az újszülöttben. Apja, Suddhodana király, az akkori sākya törzs vezetője, nem igazán örvendett ennek, hiszen ő gondtalan hercegi életet szánt fiának. Édesanyja, Māyā királyné a gyermek születése után néhány napra meghalt, s ezért annak húga nevelte fel a trónörököst. Zavartalan hercegi gyermekévek és ifjúkor után apja kívánságára megnősült és házasságából hamarosan fiú született. Siddhattha herceg azonban nem sokkal ezt követően elhagyta a családját, királyi otthonát – fiatalon, 29 évesen távozott az otthontalanságba, az erdei remeteségbe.

Indiában az erdei remeteség ekkor már megszokott gyakorlat volt. A remeték a világtól elvonultan kutattak az ember »lényege« után, a lélek legmélyebb zugai felé indultak, választ keresve az emberi *létezés* legnemesebb lehetőségére, az *út* hogyanjára. Ennek szellemi alapjait a *Vedak, Upaniṣadok,* a *sāṁkhya* és a *yoga* tanításaiban lelték meg. Ezekkel a tanokkal az otthontalanságba távozott herceg is megismerkedett. Amikor hétévi önsanyargató próbálkozás után, a mai Gayā városka közelében álló fügefa tövében elmélkedett, »ráébredt«, hogyan lehet az újjászületések körforgásából kikerülni, a sóvárgó vágyakozás okozta *tapadás*t megszakítani – egyszóval »megvilágosodott«, azaz Buddha lett, ez a név ugyanis »felébredettet« jelent.

Felismerte a *Dhammat*, ráébredt a megváltásra. Megvilágosodása után ezért elindult, hogy a lények boldogulására hirdesse a Tant. Ettől kezdve haláláig, 44 éven keresztül hirdette

tanítását, melynek fő alappillérei és tartó oszlopai a Négy Nemes Igazság. Az Első Nemes Igazság azt fejezi ki, hogy az élet lényegét tekintve szenvedés *(dukkha)* és minden formájában kielégítetlenség kíséri. A Második Nemes Igazság a szenvedés okát tárja fel, ami tulajdonképpen nem más, mint az élethez való ragaszkodás és tapadás, maga a sóvárgó vágy(akozás), szomjúhozás és epekedés *(taṇhā)*. A Harmadik Nemes Igazság a szenvedés megszűntetésének igazsága. Ha a szenvedés oka a sóvárgó vágy(akozás), akkor a szenvedéstől való megszabaduláshoz a sóvárgó vágy(akozás) elhagyása, teljes felszámolása és megszűntetése *(nirodha)* vezet. A Negyedik Nemes Igazság részletesen megmutatja a megszűntetés módját. Ez a Nemes Nyolcrétű Ösvény *(ariya aṭṭhangika magga)*, amin haladva megszűnhet a »létszomj«, és elérhető a *nibbāna*, a teljes »kialvás«.

Buddha tanítása általános érvényű volt és alapjaiban célozta meg az emberi létezést. Minthogy felülemelkedett a kasztok meghatározta különbségeken, igen hamar sok követője lett. Buddha a hozzá csatlakozókat *bhikkhu*nak, »koldusnak« nevezte. Szerzeteseinek száma gyorsan növekedett, mivel mind a négy kasztból gyülekeztek köré az emberek, hogy beléphessenek a *saṅgha*ba, a szerzetesek közösségébe. A királyok és a főurak is egyre több »kolostort« *(ārāma*, majd később *vihāra)* építtettek a szerzeteseknek. Ennek következtében Buddha tanítása viszonylag hamar elterjedt az egész országban, sőt a szomszédos országokban is. Rövid idő alatt államvallássá lett – bizonyos helyeken a mai napig is az.

Buddha halála után a szerzetesek közössége két fő irányzatra szakadt: az egyik a *theravāda*, a vének tana (tanítása), elterjedtebb nevén *hīnayāna*, azaz »kis szekér« – talán azért nevezik így, mert erre kevesebben férnek föl –, ez csakis a szerzeteseknek ígér megváltást. A másik irányzat a *mahāyāna*, azaz »nagy szekér«, melyre többen fölférnek – akár a világi hívők is elnyerhetik a megváltást, mint *boddhisatta* (bölcsességre törekvő, bölcsülő lény), azaz mint »Bölcsesség-Lény« (Vekerdi József nagyon találó fordításában).

Az időszámításunk körüli időszakból a *mahāyāna* buddhizmus tekintélyes filozófiai irodalma szanszkrit nyelven töredékesen maradt ránk. Később ez az irányzat a környező népek és vallások hatására még tovább alakult. Tibetben a lámák sajátos tibeti nyelvű irodalommal gazdagították a *mahāyānā*t. Kínában, az ekkor főként taoista és konfuciánus területen csan-buddhizmussá formálódott. Japánban viszont zen-buddhizmus lett belőle.

Hitelesen, eredeti formájában és egészében a *theravāda* iskola őrzi Buddha tanítását, amely még Buddha halála (Kr. e. 483 táján) után is sokáig szájhagyomány útján terjedt. A szóban terjedő tanítást valószínűleg csak a Kr. e. III. században, a 3. buddhista zsinaton kanonizálták, amikor Asoka király uralkodott Magadha területén. A kánon – a legenda szerint – Mahinda, a király fia révén jutott le Ceylonba, ahol később, a Kr. e. I. században páli nyelven foglalták írásba.

Buddha azonban nem páli nyelven hirdette tanítását, de nem is szanszkritül, ami ekkor a szellemi elit nyelve volt, hanem a tömegek beszélt nyelvén szólt a néphez. Ez a nyelv egyes filológusok szerint a *māgadhī* lehetett, mivel Buddha Magadha ország területén tartózkodott a legtöbbet. Valószínűleg a *māgadhi* egy tisztább formája, dialektusa a *suddhamāgadhī* lehetett az alapja a később írásba foglalt kánon páli nyelvének. Mások szerint a páli nyelv inkább az *āvantī*hoz állhatott közelebb, esetleg az *āvantī-vātsī-māgadhī* folyamat eredményezte dialektus. Vannak, akik közvetlenül vagy közvetetten a szanszkritból származtatják. Mivel e területek akkori nyelvjárásaiból szinte nem maradt forrásanyag az utókorra, ezért Buddha beszélt nyelve nehezen azonosítható, s alig követhető a kánon páli nyelvének kialakulási folyamata. A *pāḷi* szó maga annyit jelent, mint »szöveg« vagy »szent szöveg«. A páli nyelv a déli buddhizmus, a *theravāda* buddhizmus szent nyelve. A páli irodalom kizárólagosan az írásba foglalt Buddha Tanát, továbbá az ehhez írt kommentárokat, szubkommentárokat, exegetikai és történeti műveket öleli fel.

A ceyloni Páli-Kánon a *Tipiṭaka*, a »hármas kosár«, a Kánon ugyanis 3 fő gyűjteményből tevődik össze:

I. VINAYA-PIṬAKA, a »Fegyelem kosara«, mely főként a szerzetesi és kolostori élet szabályait tartalmazza – bár található benne néhány feljegyzés Buddha életrajzáról is. E kosárban 5 könyv van: a *Mahāvagga, Cullavagga, Pārājika, Pācittiya, Parivāra.*

II. SUTTA-PIṬAKA, a »Tanítóbeszédek kosara«, mely 5 fő csoportba gyűjti össze Buddha beszédeit:

1. *Dīgha-Nikāya*, a Hosszú beszédek gyűjteménye,
2. *Majjhima-Nikāya*, a Közepes hosszúságú beszédek gyűjteménye,
3. *Saṁyutta-Nikāya*, a Rokon tárgyú beszédek gyűjteménye,
4. *Aṅguttara-Nikāya*, a Sorrendbe szedett beszédek gyűjteménye,
5. *Khuddaka-Nikāya*, a Kisebb darabok gyűjteménye, mely 15 rövid, különálló műből áll: *Khuddakapāṭha, Dhammapada, Udāna, Itivuttaka, Suttanipāta, Vimānavatthu, Petavatthu, Theragāthā, Therīgāthā, Jātaka, Niddesa, Paṭisambhidāmagga, Apadāna, Buddhavaṁsa* és *Cariyāpiṭaka.*

III. ABHIDHAMMA-PIṬAKA, a »Magasabb Tan kosara«, mely nem a nyugati értelemben vett szisztematikus filozófia, hanem bölcseleti kiegészítés a Tanhoz, aprólékosan felépített, összefoglaló, rendezett formában. E kosár 7 könyvet tartalmaz: *Dhammasaṅgaṇī, Vibhaṅga, Dhātukathā, Puggalapaññatti, Kathāvatthu, Yāmaka* és *Paṭṭhāna.*

Az egész *Tipiṭaka*hoz készültek kommentárok *(aṭṭhakathā)*, melyeket részben Buddhaghosa írt, aki feltehetőleg a Kr. u. V. században élt, és a legnagyobb kommentátornak tartják. A legkiemelkedőbbek közül megemlítendő továbbá Dhammapāla, Buddhadatta, Mahānāma, Ānanda, Kassapa, Vajirabuddhi neve.

A kommentárokhoz is írtak kommentárokat *(ṭīkā*kat), főként a 12. századtól egészen napjainkig, hogy ezáltal még eredendőbben őrződjön és adódjon át a *Dhamma.*

A nem kanonizált irodalomból mindenképpen meg kell említeni a *Visuddhimagga*t (A Megtisztulás Ösvénye), Buddhaghosa gigantikus művét, amelyben rendkívül finoman szőtt gondolataival részletesen és mélyrehatóan elemzi a »buddhizmust«, a *sīla-samādhi-paññā*, az »erény-összpontosítás-bölcsesség« alappilléreire támaszkodva. Ezen kívül kiemelendő a *Milindapañha*

(Milinda király kérdései), melyben Milinda király beszélget a bölcs Nāgasena szerzetessel a buddhizmus alaptanításairól. További megemlítendő két exegetikai mű a *Nettipakaraṇa* és a *Peṭakopadesa,* melyek inkább a kommentálóknak nyújtanak segítséget a *Dhamma* hitelesebb átadásában. A történeti művek közül fontosak a *Dīpavaṁsa,* a *Mahāvaṁsa* és ezek kommentárjai. Említést érdemel még az *Abhidhammattha-Saṅgaha*, Anuruddha műve, mely a 3. kosár, az *Abhidhamma* kivonata, tömör összefoglalása.

A páli nyelv grammatikai műveit alapvetően három csoportba sorolják:

1. *Kaccāyana* iskolájának – talán a legősibb és legrendszerezettebb – nyelvtana, amelyhez a *Kaccāyana-pakaraṇa, (Mahārūpasiddhi, Padarūpasiddhi) Rūpasiddhi* és *Bālāvatāra* művek tartoznak,

2. *Saddanīti*, mely talán a legfinomabb és legátfogóbb nyelvtani mű,

3. *Moggallāna (Moggalāyana)* nyelvtana, amelyet a *Moggallāna-vyākaraṇa, (Moggallāna-vutti), Padasādhana* és *Payogasiddhi* művek alkotnak.

Ezeket a nyelvtani műveket ugyancsak kommentálták, gazdagítva a páli nyelvtan irodalmát.

AZ ALAPMŰ

Elhelyezkedése a Tipiṭakán belül

A Főszékesegyházi Könyvtár pálmaleveleinek szövege a Páli-Kánon középső gyűjteményéhez a *Sutta-Piṭaka*hoz, a »Tanítóbeszédek kosarához« tartozik. A szöveg Buddha egyik leghíresebb és legnépszerűbb beszéde, a »*Satipaṭṭhāna Sutta*«, mely két helyen is megtalálható a »Tanítóbeszédek kosarában«. A *Majjhima-Nikāya*ban, a »Közepes hosszúságú beszédek gyűjteményében« a 10. beszéd, a *Dīgha-Nikāya*ban a »Hosszú beszédek gyűjteményében« pedig a 22. beszéd, melynek címe *Mahāsatipaṭṭhāna Sutta.*

A legnagyobb tisztelet talán a *Satipaṭṭhāna Sutta*t övezi, s ez egyben a legolvasottabb buddhista szöveg is. Ceylonban mind a mai napig szokás e *Sutta* szövegét pálmalevelekre írni, s ezeket a másolt kéziratokat ajánlják fel valamely kolostor könyvtárának.

A Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár pálmalevelei is feltehetőleg egy ilyen kolostori »példány« töredékei.

Az alapmű rövid ismertetése

Az alapszöveg a *Satipaṭṭhāna Sutta*, melyben Buddha az egyik leghatékonyabb és legelterjedtebb meditációs módszert mutatja be. A déli buddhizmusban a meditáció rendszeres gyakorlása nélkülözhetetlen, ennek egyik alapos és egyszerű, de rendkívül hatékony módszere a *satipaṭṭhāna*.

A páli *satipaṭṭhāna* szóösszetétel, melynek első része a *sati*, szanszkritül *smṛti*, eredetileg »emlékezés, visszaemlékezés, emlékezetbe idézés, emlékezet, gondolás, meggondolás, megfontolás« jelentésekkel bírt. A páli nyelvű szent iratokban a szó használata inkább az e »folyamat« mögött meghúzodó s azt kísérő »figyelés,

odafigyelés, figyelmesség, figyelem« értelmében szerepel, mely a buddhista tanítás szerint a helyes irányba terelődik. A szóösszetétel második tagja a *paṭṭhāna* az *upaṭṭhāna*, *upaṭṭhāti*, *upaṭṭhahati*, szanszkritül *upasthāna (upa-STHĀ)* szóból ered, mely eredetileg »közelbe helyezés, közelébe kerülés, megközelítés, közeledés; jelenlevés; megbarátkozás, barátságba kerülés; gondozás, foglalkozás, törődés; fenntartás, megalapozás; lakozás, tartózkodás« jelentésekkel bírt.

Ennélfogva a *sati*val való kapcsolatában talán úgy lehetne visszaadni, mint a »figyelés fenntartása, megbarátkozás a figyelemmel, törődés az odafigyeléssel, a figyelemnél való tartózkodás-lakozás-időzés, a figyelem közelébe-kerülés, a figyelés jelenléte«.

A *satipaṭṭhāna* a »buddhista meditáció szíve«, hiszen a *tan* követőit, a gyakorlókat élteti, akik ezen éltető szív segítségével fejlesztik figyelmüket a helyes irányba rendíthetetlenül törekedvén nap mint nap. Így, szívként e módszer a két nagy buddhista meditációs »rendszer« között helyezkedik el, melyek a következők: 1. *samatha-bhāvanā*, vagyis a »nyugodtság, nyugalmasság, nyugalom fejlesztése«, és 2. *vipassanā-bhāvanā*, vagyis a »belátás fejlesztése« között, hiszen a tökéletes figyeléssel *(sammā-sati)* a nyugalmat és a belátást is fejleszti.

A kommentár szerint a figyelés, illetve figyelem »fő helye, elsődleges helye«, avagy »területe« a *Sutta*ban leírt négyféle szemlélődés:

I. *kāyānupassanā* – a test szemlélése
II. *vedanānupassanā* – az érzések szemlélése
III. *cittānupassanā* – a *citta* szemlélése
IV. *dhammānupassanā* – a *dhamma*k szemlélése

E négy »terület« további felosztása:

I. A test szemlélése:

1. a légzés figyelése *(ānāpānapabbaṁ)*
2. a testhelyzetek figyelése *(iriyāpathapabbaṁ)*
3. teljesen tisztában levés *(catusaṁpajaññapabbaṁ)*
4. a test részeinek, illetve visszataszító voltának szemlélése *(paṭikūlamanasikārapabbaṁ)*

5. az alapjellegzetességek szemlélése *(dhātumanasikārapabbaṁ)*
6. a halott test feletti kilencféle szemlélődés *(navasīvathikāpabbaṁ)*

II. Az érzések szemlélése

III. A citta szemlélése

IV. A dhammak szemlélése :

1. az 5 benső akadály *(nīvaraṇapabbaṁ)*
2. a létezéshez való tapadás ötös köteléke *(upādānakkhandapabbaṁ)*
3. az észlelés vagy érzékelés feltételei *(āyatanapabbaṁ)*
4. a megvilágosodás hét tényezője *(bojjhaṅgapabbaṁ)*
5. a Négy Nemes Igazság *(catusaccapabbaṁ)*

A PÁLMALEVELEK ISMERTETÉSE

Formai ismertetés

A Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár tulajdonában 17 db, mindkét oldalára írt pálmalevél van. A levelek egyenként 410x50 mm nagyságúak, zsinórral két azonos méretű falemez közé fűzték őket. A pálmalevelek oldalait 1-től 34-ig tartó folyamatos számozással láttam el, abban a sorrendben, ahogyan jelenleg összefűzve található. A szöveg páli nyelven íródott szingaléz karakterekkel; vékony, levelenkénti 7-8 soros kézírással. A 17 db pálmalevél nem tartalmazza az egész alapművet *(Satipaṭṭhāna Sutta),* amelyről másolták, hanem töredékesen annak csak bizonyos részeit, más-más részleteket viszont többször megismételve. Hiányzik az alapmű címe, az első és utolsó része, valamint a befejezés is.

A pálmalevelek korát, illetve származását tekintve egyetlen utalás van a kéziraton. Az egyik borító-falemezre ragasztott címkén az áll, hogy Ceylon szigetén, Kandy városában vásárolták Marton Popovics úr számára. A Könyvtár katalógusában a pálmalevél-együttes 16. századi kéziratként szerepel, jelzete: Ms 628 (569).

A kézirat korának, illetve származásának megállapítása azonban nem tartozik a jelen mű tárgyához.

A levelek tartalma

A pálmalevelek tartalmát a *Mahā-Satipaṭṭhāna Sutta* szövegével vetettem össze [*Dīgha Nikāya*, 3 Vols. London: Pali Text Society 1903; reprint 1982, Vol II/22. fejezet], és ennek felosztását követve röviden ismertetem a kézirat tartalmát.

A test szemlélése főfejezetből :

32 és 31 – A légzés figyelése

10 – A légzés figyelése, 3. részlet
9 – A légzés figyelése, 4. részlet
– A testhelyzetek figyelése, 1. részlet
11 – A testhelyzetek figyelése, 2. részlet
– teljesen tisztában levés, 1. részlet
12 – teljesen tisztában levés, 2. részlet
4 – teljesen tisztában levés, 3. részlet
– a test részeinek szemlélése, 1. részlet
3 – a test részeinek szemlélése, 2. részlet
1 – a test részeinek szemlélése, 3. részlet
2 – a test részeinek szemlélése, 4. részlet
– az alapjellegzetességek szemlélése, 1. részlet
21 – az alapjellegzetességek szemlélése, 2. részlet
22 – az alapjellegzetességek szemlélése, 3. részlet
– a halott test feletti szemlélődések, 1. részlet: egynapos, vagy kétnapos, vagy háromnapos, vagy felpuffadt, megkékült, s rothadásnak indult tetem feletti szemlélődés
23 – a halott test feletti szemlélődések, az 1. részlet ismétlése
24 – a halott test feletti szemlélődések, az 1. részlet végének ismétlése, 2. részlet: varjak, karvalyok, keselyűk által szaggatott, vagy kutyák, sakálok, tigrisek és párducok által marcangolt, avagy különféle élőlények által kikezdett tetem feletti szemlélődés
34 – a halott test feletti szemlélődések, a 2. részlet végének ismétlése, 3. részlet : csontvázzá enyészett, húscafatokkal véres, csak az inak által összetartott tetem szemlélése
33 – a halott test feletti szemlélődések, a 3. részlet ismétlése
13 – a halott test feletti szemlélődések, a 3. részlet vége, 4. részlet: csontvázzá enyészett, hús nélküli, vértől mocskos, csak az inak által összetartott tetem szemlélése

14 – a halott test feletti szemlélődések, a 4. részlet vége, 5. részlet: csontvázzá enyészett, hús-vér nélküli, csak az inak által összetartott tetem szemlélése
28 – a halott test feletti szemlélődések, az 5. részlet ismétlése
27 – a halott test feletti szemlélődések, az 5. részlet vége, 6. részlet: az égtájak irányába szanaszét hányt csontokká enyészett tetem szemlélése
16 – a halott test feletti szemlélődések, 6. részlet vége, 7. részlet: mint a kagyló oly fakó csontokra szétesett tetem szemlélése
15 – a halott test feletti szemlélődések, 7. részlet
30 – a halott test feletti szemlélődések, 8. részlet: már több, mint egy éve ott heverő csonthalommá enyészett tetem szemlélése
29 – a halott test feletti szemlélődések, a 8. részlet vége, 9. részlet: korhadó, szétporladó csontokká enyészett tetem szemlélése
25 – a halott test feletti szemlélődések, a 9. részlet ismétlése
– az érzések szemlélése főfejezet kezdete

Az érzések szemlélése főfejezetből:

26 – Az érzések szemlélése, 1. részlet
18 – Az érzések szemlélése, 2. részlet
17 – Az érzések szemlélése, 3. részlet
– A *citta* szemlélése főfejezet kezdete

A citta szemlélése főfejezetből:

5 – A *citta* szemlélése, 1. részlet
6 – A *citta* szemlélése, 2. részlet
8 – A *citta* szemlélése, 3. részlet

A dhammak szemlélése főfejezetből:

– 1. az 5 benső akadály
a) az érzéki vágy *(kāma-cchando)*
7 – a) az érzéki vágy
b) rosszakarat, ellenszenv *(vyāpādo)*
19 – c) tunyaság és tompultság *(thīna-middhaṁ)*
d) nyughatatlanság és aggodalom *(uddhacca-kukkuccaṁ)*
20 – d) nyughatatlanság és aggodalom
e) bizonytalanság, kétség *(vicikicchā)*

Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretném köszönetemet, illetve hálámat kifejezni a Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtárnak, hogy lehetővé tette számomra a pálmalevelek fordítását, a velük való közvetlen szóváltást, a rajtuk szunnyadó »szöveg« felébresztését, illetve áttételét nyelvünkre.

Köszönettel tartozom továbbá a Főszékesegyházi Könyvtár vezetőjének, Boros Istvánnak, a szerkesztőnek, aki mindig segítőkészen állt rendelkezésemre és stilisztikailag hasznos tanácsaival látta el a korrektúrákat.

Külön szeretnék köszönetet mondani Fischerné Grócz Zita könyvtárosnak, aki odaadó és áldozatos munkával figyelmesen és gondosan végezte el a szöveg begépelését és a korrektúrákat.

Itt mondanék köszönetet mindazoknak, akik anyagilag segítették e könyv megjelenését.

Továbbá szeretnék köszönetet mondani Dr. Pressing Lajosnak (a Magyarországi Buddhista Misszió vezető tanárának), aki a fordításomat lektorálta, értékes és hasznos tanácsaival ellátva kísérte figyelemmel munkámat s véleményezte azt.

Végül, de nem utolsó sorban, hálámat szeretném kifejezni barátomnak, Kárpáti Gábornak, aki mindvégig szellemi társam maradt az *út*on.

Miske - Hungary
1997. április

A fordító

ÚTMUTATÓ A SZÖVEGHEZ ÉS A FORDÍTÁSHOZ

1. A transzliterált páli szöveg margóján arab számokkal (1-től 8-ig) jelölöm az adott pálmalevél sorait. A szövegben ugyancsak arab számok jelzik a tévesen írt, hibásan másolt, stb. kifejezéseket, amelyek helyes alakjait az oldal szövegkritikai jegyzetében adom meg.

2. A fordításban arab számok utalnak az egyes kifejezésekhez fűzött etimológiára, magyarázatra és értelmezésre, amelyek a fordítás utáni Jegyzetben találhatók.

3. [....] A páli szövegben és a fordításban egyaránt szögletes zárójelbe tettem azokat a betűket, szavakat és kifejezéseket, amelyek a kéziratból hiányoznak, de az alapműben megtalálhatók.

4. (....) A páli szövegben kerek zárójelbe tettem a másolási hibákból eredő betűket és szavakat. A fordításban pedig ugyancsak kerek zárójelben találhatók azok a kifejezések, amelyek bővebb magyarázatként az értelmezést megkönnyítik.

5. Az írásjeleket és töréseket a Pali Text Society 1982-es kiadású Dīgha Nikāya (Vol. II.22. fejezet – Satipaṭṭhāna Sutta) szerint helyeztem el a transzliterált páli szövegben.

6. A páli gyököket kiskapitális betűvel jelöltem, pl. viharati – vi+HAR; ugyanezeken a helyeken az »szkt« rövidítés a »szanszkrit« kifejezést jelöli.

ÚTMUTATÓ A PÁLI KIEJTÉSHEZ

a	– rövid nyílt á
ā	– hosszú á
e	– hosszú, zárt é
o	– hosszú ó
ū	– hosszú ú
ī	– hosszú í
ṭ, ḍ, ṇ ...	– nyelvhangok, a nyelv hegyének hátrahajlításával képezzük őket
c, ch	– ejtése, mint a magyar cs, illetve csh
j, jh	– ejtése, mint a magyar dzs, illetve dzsh
kh, th, dh ...	– itt a h nem a torokban képződik, hanem az alapmássalhangzó helyén, mellyel együtt ejtendő
ñ	– mint a magyar ny
y	– mint a magyar j
s	– mint a magyar sz
ṁ, ṅ	– nazális hangzók; hasonlóan, mint a magyar ing vagy gomba szavainkban

A többi hangzó megfelel a magyar kiejtésének.

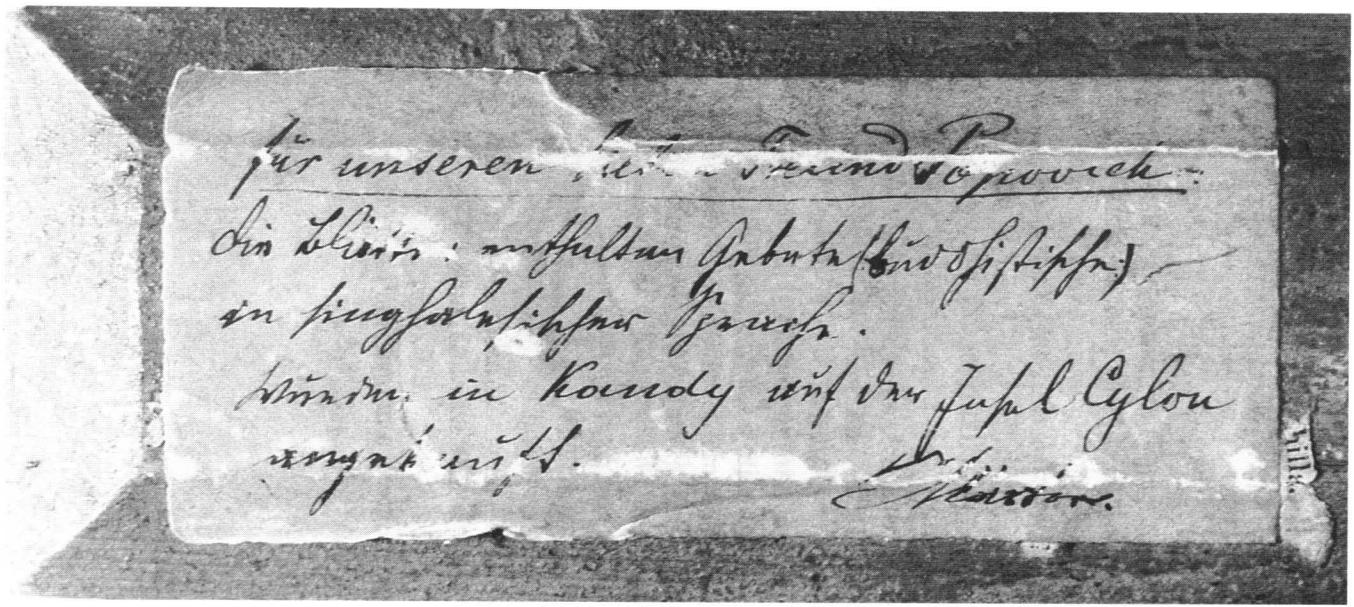

Az első fatáblára ragasztott címke

SZÖVEG – FORDÍTÁS

32

1. [pa]rimukhaṁ satiṁ upaṭṭhapetvā. So sato vā assasati sato passasati. Dīghaṁ vā assa[sa]nto dīghaṁ ass[as]āmīti pajāṇāti[1] dīghaṁ vā passa[sa]nto dīghaṁ pass[as]āmīti
2. pajānāti. Rassaṁ vā assasaṁnto[2] rassaṁ assasāmīti pajāṇāti[1]. rassaṁ vā passasanto rassaṁ pass[as]āmīti pajāṇāti[1]. Sabbakāyapaṭisaṁvedi[3] assasissā-
3. mīti sikkhati. Sabbakāyapaṭisaṁvedi[3] passasissāmīti sikkhati. Passaṁbhayaṁ[4] kāyasaṁkhāraṁ assasissāmīti sikkhati passaṁbhayaṁ[4]
4. kāyasaṁkhāraṁ passasissāmīti sikkhati. ~~
Bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī katañca[5] viharati? Bhikkhave idha bhi-
5. kkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā pallaṁkaṁ[6] ābhujitvā kāya[ṁ] ujuṁ panidhāya[7] parimukhaṁ
6. satiṁ upaṭṭh[ap]etvā nisadati[8]. So sato vā assasati, sato passa[sa]ti. Dīghaṁ vā assasaṁto[9] dīghaṁ assasāmīti [pajānāti], dīghaṁ vā passasaṁto[10] dīghaṁ passa-
7. sāmīti pajānāti. Rassaṁ vā assasaṁto[9] rassaṁ assasāmīti pajānāti, rassasaṁ[11] vā passasaṁto[10] rassaṁ passasāmīti pajānāti. Sabbakāyapaṭisaṁvedī

1. pajānāti
2. assasanto
3. sabbakāyapaṭisaṁvedī
4. passambhayaṁ
5. kathañca
6. pallaṅkaṁ
7. paṇidhāya
8. nisīdati
9. assasanto
10. passasanto
11. rassaṁ

32

[fi]gyelmét előtérbe helyezve. Csupán figyelmesen lélegzik be és figyelmesen lélegzik ki. Hosszan belélegezvén tudja: „Hosszan lélegzem be", hosszan kilélegezvén tudja: „Hosszan lélegzem ki. Röviden belélegezvén tudja: „Röviden lélegzem be", röviden kilélegezvén tudja: „Röviden lélegzem ki".

„Az egész (légzés) testet megtapasztalva lélegzem be" – így gyakorolja magát. Az „egész (légzés) testet megtapasztalva lélegzem ki" – így gyakorolja magát. „Elnyugtatva a (légzés) testi működését lélegzem be" – így gyakorolja magát. „Elnyugtatva a (légzés) testi működését lélegzem ki" – így gyakorolja magát.

~~

Szerzetesek, és hogyan időzik[1] a szerzetes[2] a testnél, a test szemlélése[3]-közben?

Ímhol, szerzetesek, a szerzetes egy erdőbe, vagy egy kietlen, félreeső helyre[4], avagy egy fa tövéhez menve leül, (–) lábait keresztbe fonva, testét kiegyenesítve, figyelmét előtérbe helyezve[5].

Csupán figyelmesen lélegzik be, és figyelmesen lélegzik ki. Hosszan belélegezvén [tudja:[6]] „Hosszan lélegzem be", hosszan kilélegezvén tudja: „Hosszan lélegzem ki". Röviden belélegezvén tudja: „Röviden lélegzem be", röviden kilélegezvén tudja: „Röviden lélegzem ki".

„Az egész (légzés) testet megtapasztalva[7]

31

1. assasissāmīti sikkhati. Sabbakāyapatisaṁvedi[1] passasissāmīti sikkhati. Kāyasaṁkhāraṁ passaṁbhayaṁ[2] assasissāmīti sikkhati. Kāyasaṁkhāraṁ pas-
2. saṁbhayaṁ[2] passasissāmīti sikkhati. ~~ Seyyathā pi bhikkhavee[3] bhakkhe[4] bhamakāro vā bhamakāraṁteevāsi[5] vā dīghaṁ vā añjanto[6] dīghaṁ añjāmīti pajānāti, rassaṁ vā
3. añjanto rassaṁ añjāmiti[7] pajānāti, evam eeva[8] kho bhikkhave bhikkhu dīghaṁ vā assasaṁto[9] dīghaṁ assasāmīti pajāṇāti[10], dīghaṁ vā pas-
4. [sa]santo dīghaṁ passasāmīti pājānāti[10], rassaṁ vā assasaṁto[9] rassaṁ assasāmīti pājānāti[10], rassaṁ vā passasaṁnto[11] rassa[ṁ] passasāmī-
5. ti pajānāti (pajāṇāti[10]). Sabbakāyapatisaṁveedi[1] assasissāmīti sikkati[12], sabbakāyapaṭisaṁveedi[1] passasissāmīti sikkhati. Passaṁ-
6. bhayan[2] kāyasaṁkhāraṁ [assasissāmīti sikkhati, passambhayaṁ kāyasaṁkhāraṁ] passasissāmīti sikkhati. Iti ajjhattaṁ vā kāye kāyānupassi[13] viharati, bahiddhā vā kāye kāyānupassi[13] viharati, aj-
7. jhattabahiddhā vā [kāye] kāyānupassi[13] viharati. Samudayadhammānupassi[13] vā kāyasmin[14] viharati, vayadhammānupassi[13] [vā] kāyasmin[14] viharati, samudayavayadhammānupassi[13] vā kāyasmin[14] viha[rati].

1. sabbakāyapaṭisaṁvedī
2. passambhayaṁ
3. bhikkhave
4. dakkho
5. bhamakārantevāsī
6. añjanto=añchanto
7. añjāmī ti
8. eva
9. assasanto
10. pajānāti
11. passasanto
12. sikkhati
13. -ānupassī
14. kāyasmiṁ

31

lélegzem be" – így gyakorolja magát. „Az egész (légzés) testet megtapasztalva lélegzem ki" – így gyakorolja magát. „Elnyugtatva a (légzés) testi működését lélegzem be" – így gyakorolja magát. Elnyugtatva a (légzés) testi működését lélegzem ki" – így gyakorolja magát[8]. ~~

Szerzetesek, ahogyan egy gyakorlott esztergályos, avagy a tanonca hosszú esztergálást végezvén tudja: „Hosszan esztergálok", vagy rövid esztergálást végezvén tudja: „Röviden esztergálok", ugyanúgy, szerzetesek, a szerzetes hosszan belélegezvén tudja: „Hosszan lélegzem be", hosszan kilélegezvén tudja: „Hosszan lélegzem ki", vagy röviden belélegezvén tudja: „Röviden lélegzem be", röviden kilélegezvén tudja: „Röviden lélegzem ki."

„Az egész (légzés) testet megtapasztalva lélegzem be" – így gyakorolja magát. „Az egész (légzés) testet megtapasztalva lélegzem ki" – így gyakorolja magát. „Elnyugtatva a (légzés) testi működését [lélegzem be" – így gyakorolja magát, „elnyugtatva a (légzés) testi működését] lélegzem ki"– így gyakorolja magát.

Így a testet belülről[9] szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről[10] szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről[11] egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket[12] szemlélve időzik a testnél, [vagy] az elmúlás-tényezőket[13] szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve idő[zik] a testnél.

10

1. ~~ Bhikkhave dakkho bhamakāro vā bhamakārantevāsī vā dīgham vā añjanto dīgham (vā) añjāmīti [pajānāti], rassam vā añjamto[1] rassam (vā) añjāmīti pajānā-
2. ti, seyyathā pi (pajāṇāti[5]), evam eeva[2] kho bhikkhave bhikkhu dīgham vā assasanto dīgham assasāmiti[3] pajānāti, dīgham vā passasanto dīgham passasāmīti[4] pajānāti, rassam vā
3. assa[sa]nto rassam assasāmīti pajānāti, rassam vā passasanto rassam pas[sa]sāmiti[4] pajāṇāti[5]. Sabbakāyapaṭisanveedi[6] assasissāmīti si-
4. kkhati [sabbakāyapaṭisamvedī passasissāmīti sikkhati] passasambhayam[7] kāyasamkhāram assasissāmīti sikkhati, passasambhamyam[7] kāyasamkhāram passasissāmīti sikkhati. Iti a-
5. jjhattam vā kāye kāyānupassi[8] viharati [bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati] ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassi[8] viharati. Samudayadhammānupassi[8] vā kāyassmin[9] viha-
6. rati, vayadhammānupassi[8] vā kāyasmin[9] viharati, samudaya-[vaya]- dhammānu[passī vā] kāyasmin[9] viharati. ~~
   Atthi kāyo ti vā panassa[10] sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eeva[2] ñāna-
7. matthāya[11] patissatimatthāya[12]. Anissito ca viha[ra]ti na ca kiñci lokee[13] upādiyati evam pi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassi[8] viharati. ~~ Assa[vā]pana atthi kā-

1. añjanto
2. eva
3. assasāmī ti
4. passasāmī ti
5. pajānāti
6. sabbakāya paṭisamvedī
7. passambhayam
8. -ānupassī
9. kāyasmim
10. pan' assa; pana assa
11. ñāṇa-mattāya
12. patissati-mattāya
13. loke

10

Szerzetesek, ahogyan egy gyakorlott esztergályos, avagy a tanonca hosszú esztergálást végezvén [tudja:] „Hosszan esztergálok", vagy rövid esztergálást végezvén tudja: „Röviden esztergálok", ugyanúgy, szerzetesek, a szerzetes hosszan belélegezvén tudja: „Hosszan lélegzem be", hosszan kilélegezvén tudja: „Hosszan lélegzem ki", röviden belélegezvén tudja: „Röviden lélegzem be", röviden kilélegezvén tudja: „Röviden lélegzem ki".

„Az egész (légzés) testet megtapasztalva lélegzem be" – így gyakorolja magát,[„Az egész (légzés) testet megtapasztalva lélegzem ki" – így gyakorolja magát].

„Elnyugtatva a (légzés) testi működését lélegzem be" – így gyakorolja magát. „Elnyugtatva a (légzés) testi működését lélegzem ki" – így gyakorolja magát.

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, [avagy] a keletkezés- [és elmúlás]-tényezőket [egyaránt] szem[lélve] időzik a testnél. ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg[14], hogy „Test létezik"[15], a tudás-[16] és a figyelmes jelenlét[17] függvényében.

És függetlenül időzik, nem ragaszkodva[18] semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

Avagy másként (kifejezve), „Te[st] létezik"

9

1. yo ti sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñāṇamatthāya[1] pat-
tissatimattāya[2]. Anissito ca viharati lokee[3] kiñci na ca
2. upādiyati. Evam pi bhikkhave bhikkhu (evam pi) kāye kāyā-
nupassi[4] viharati. ~~ Āṇapāṇasatikaṇḍaṁ[5]. ~~ Puṇa[6] ca
paraṁ bhikkhave bhi-
3. kkhu gacchanto vā gacchāmīti pajānāti, ṭṭhito[7] vā ṭṭhitomhīti[8]
pajānāti, nisiṇṇo[9] vā nisinnomhīti pajāṇāti[10], sāyā-
4. no[11] vā sāyānomhīti[12] pajānāti. Yāthā[13] yathā [vā] paṇassa[14] kā-
yo paṇihito hīti[15], tāthā[16] tāthā[16] ṇam[17] pajāṇāti[10]. Iti ajjhattaṁ
vā kā-
5. ye kāyānupassi[4] viharati, bahiddhā vā kāyee[18] kāyānupassi[4]
viharati, ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassi[4] viharati.
Samudayadhammānu-
6. passi[4] vā kāyasmin[19] viharati, [vayadhammānupassī vā kāyas-
miṁ viharati] samudayavayadhammānupassi[4] vā kāyasmin[19]
viharati. ~~ Puṇa[6] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu gacchanto vā
gacchāmīti pajāṇāti[10], ṭhito vā
7. ṭhitomhīti[8], pajāṇāti[10], [ni]sinno vā nisinnomhīti pajānāti, sā-
yāno[11] vā sāyānomhīti[12] pajānāti. Assa pana kāyo yathā yāthā[13]
vā panihito[20] hi[ti][15], tā-[16]

1. ñāṇa-mattāya
2. patissati-mattāya
3. loke
4.-ānupassī
5. Ānāpāna-sati-kaṇḍaṁ
6. Puna
7. ṭhito
8. ṭhito 'mhī ti
9. nisinno
10. pajānāti
11. sayāno
12. sayāno 'mhī ti
13. yathā
14. pan 'assa; pana assa
15. hoti
16. tathā
17. naṁ
18. kāye
19. kāyasmiṁ
20. paṇihito

9

a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „(Létezik te)-st" –, a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében.

És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél a test szemlélése közben. ~~

~~ (Ez volt) A légzés figyelése bekezdés. ~~

Továbbá, szerzetesek, amikor a szerzetes jár, tudja: „Járok", amikor áll, tudja: „Állok", amikor ül, tudja: „Ülök", amikor pedig fekszik, tudja: „Fekszem". Egyszóval teste bármiképpen helyezkedik is el, tudomása van arról.

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, [vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél], avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Továbbá, szerzetesek, amikor a szerzetes jár, tudja: „Járok", amikor áll, tudja: „Állok", amikor ül, tudja: „Ülök", amikor pedig fekszik, tudja: „Fekszem".

Egyszóval teste bármiképpen helyezkedik is el,

11

1. thā tāthā[1] naṁ [pa]jānāti. Iti ajjhattaṁ vā kāye kāyānupassī viharati, bahiddhā vā kāyee[2] kāyānupassī viharati, ajjhatta-bahiddhā vā kāye kāyānupassī vi-
2. harati. Samudayadhammānupassī vā kāyasmin[3] viharati, vaya-dhammānupassi[4] vā kāyasmin[3] viharati, samudayavaya-dhammānupassī vā kāyāsmin[3] viharati. ~~ Atthi
3. kāyo ti vā paṇassa[5] sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñāṇa-mattāya patissatimattāya. Anissito ca viharati na ca kiñci loke upā-
4. diyati. Evam pi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassi[4] viharati. ~~ Assa [vā] paṇa[5] atthi kāyo ti sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva
5. ñāṇamattāya pattissatimattāya[6]. Anissito ca viharati lokee[7] kiñ-ci na ca upādiyati. Bhikkhave bhikkhu evam pi kāyee[2] kā-
6. yānupassi[4] viharati. ~~ Iriyāpatha-kaṇḍaṁ. ~~ Puṇa[8] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu abhikkhante[9] paṭikkante sampajānakāri[10] hoti. Ālokite viloki-
7. te sampajānakāri[10] hoti. Sammiñjete[11] pasāritee[12] sampajāna-kāri[10] hoti. Saṁghātipattacīvaradhārane[13] sampajānakāri[10] hoti. Asīṭee[14] pītee[15] khāyite sāyitee[16]

1. tathā
2. kāye
3. kāyasmiṁ
4. -ānupassī
5. pan 'assa; pana assa
6. patissati-mattāya
7. loke
8. Puna
9. abhikkante
10. sampajāna-kārī
11. sammiñjite
12. pasārite
13. saṅghāti-patta-cīvara-dhāraṇe
14. asīte
15. pīte
16. sāyite

11

tudomása van arról.

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél a test szemlélése közben.~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon. Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél a test szemlélése közben.

~~ (Ez volt) A testhelyzetek figyelése bekezdés. ~~

Továbbá, szerzetesek, amikor a szerzetes előrehalad vagy visszatér, tisztában van ezzel.[19] Amikor előrenéz vagy visszatekint, tisztában van ezzel. Amikor behajlítja vagy kinyújtja végtagjait, tisztában van ezzel. Amikor viseli alsó és felső köntösét, és hordozza alamizsnás szilkéjét, tisztában van ezzel. Amikor eszik, iszik, ízlelget s elfogyasztja élelmét,

12

1. sampajānakāri[1] hoti. Uccārapassāvakamme sampajānakāri[1]
   hoti. Gatee[2] ṭṭhitee[3] [ni]sinnee[4] suttee[5] jāgaritee[6] bhāsitee[7]
   tumhibhāve[8] sampajāṇakāri[1] hoti. Iti aj-
2. jhattaṁ vā kāyee[9] kāyānupassi[10] viharati [bahiddhā vā kāye
   kāyānupassī viharati] ajjhattabahiddhā vā kāyee[9] kāyānupassi[10]
   viharati. Samudayadhammānupassi[10] vā kāyasmin[11] viharati,
   vayadhammānupassi[10] vā kāyas-
3. min[11] viharati, samudayavayadhammānupassi[10] vā kāyasmin[11]
   viharati. ~~ Puṇa[12] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu abhikkhan-
   tee[13] paṭikkantee[14] sa-
4. mpajānakāri[1] hoti. Ālokitee[15] (vilookite[16]) vilokite sampajāna-
   kāri[1] hoti. Sammiñjitee[17] pasāritee[18] sampajāṇakā-
5. ri[1] hoti. Saṁghāṭipattacī[va]radhāraṇe[19] sampajānakāri[1] hoti.
   Asītee[20] pītee[21] khāyitee[22] sāyitee[23] sampajāṇakāri[1] hoti. Uccā-
6. rapassāvakamme sampajāṇakāri[1] hoti. Gate ṭṭhitee[3] nisinnee[4] suttee[5]
   jāgaritee[6] bhāsitee[7] tumhibhāve[9] sampajānakāri[1] hoti. Iti
   ajjhattaṁ vā kā-
7. ye kāyānupassi[10] viharati, bahiddhā vā kāyee[9] kāyānupassi[10]
   viharati, ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati.
   Samudayadhammānupassi[10] vā kāyasmin[11] vi-

1. sampajāna-kārī
2. gate
3. ṭhite
4. nissine
5. sutte
6. jāgarite
7. bhāsite
8. tuṇhī-bhāve
9. kāye
10. -ānupassī
11. kāyasmiṁ
12. puna
13. abhikkante
14. paṭikkante
15. ālokite
16. vilokite
17. sammiñjite
18. pasārite
19. saṅghāti-patta-cīvara-dhāraṇe
20. asīte
21. pīte
22. khāyite
23. sāyite

12

tisztában van ezzel. Amikor székletét és vizeletét üríti, tisztában van ezzel. Amikor sétál, áll, vagy leül, mikor lefekszik és felébred, amikor beszél, s amikor csendes hallgatásba merül,[20] tisztában van ezzel.

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, [vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél,] avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél.

Továbbá, szerzetesek, amikor a szerzetes előrehalad vagy visszatér, tisztában van ezzel. Amikor előrenéz vagy visszatekint, tisztában van ezzel. Amikor behajlítja vagy kinyújtja végtagjait, tisztában van ezzel. Amikor viseli alsó és felső köntösét és hordozza alamizsnás szilkéjét, tisztában van ezzel. Amikor eszik, iszik, ízlelget és elfogyasztja élelmét, tisztában van ezzel. Amikor székletét, vizeletét üríti, tisztában van ezzel. Amikor sétál, áll, vagy leül, mikor lefekszik és felébred, amikor beszél, és amikor csendes hallgatásba merül, tisztában van ezzel.

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve a testnél i-

4

1. harati. Samudayadhammānupassī vā kāyasmin[1] viharati, vaya-
dhammānupassī vā kāyasmin[1] viharati, samadhaya[vaya]-
dhammānupassī[2] vā kāyasmin[1] viharati. ~~ Atthi
2. kāyo ti vā panassa[3] sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñaṇa-
mattāya [patissatimattāya]. Anissito ca viharati na ca ki[ñ]ci
lokee[4] upādiyati. Evam pi bhikkhave bhikkhu kāye kā-
3. yānupassī viharati. ~~ Assa [vā] paṇa[5] atthi kāyo ti sati paccu-
paṭṭhitā hoti yāvad eva ñāṇamatthāya[6] patissatimattāya. Anissi-
4. to ca viharati lokee[4] kiñci na ca upādiyati. Bhikkhave bhikkhu
evam pi [kāye] kāyānupassī viharati. ~~ Catusampajañña-ka-
5. ṇḍaṁ. ~~ Puṇa[7] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu imam eva kā-
yaṁ uddha[ṁ] pādatālā[8] adho kesamattakā[9] tacapariyantaṁ
pūraṁ ṇāṇa-
6. ppakārassa[10] asucino paccavekkhati: atthi imasmin[11] kāye kesā
lomā nākhā[12] dantā taco maṁsaṁ nāhāru[13] aṭṭhī aṭṭhimiñjā
vakka[ṁ] hadayaṁ yakanaṁ kilomakaṁ
7. pihakaṁ pappāsaṁ[14] antaṁ antagunaṁ[15] udariyaṁ karisaṁ[16]
pittaṁ semhaṁ pubbo lohitaṁ seedo[17] medo assu vāsā[18]
khelo[19] siṁghānikā[20] lasikā muktaṁ[21] [ti]. ~~

1. kāyasmiṁ
2. samudayavayadh-
3. pan 'assa; pana assa
4. loke
5. pana
6. ñāṇa-mattāya
7. puna
8. pādatalā
9. kesa-matthakā
10. nānappakārassa
11. imasmiṁ
12. nakhā
13. nahāru
14. papphāsaṁ
15. antaguṇaṁ
16. karīsaṁ
17. sedo
18. vasā
19. kheḷo
20. siṁghāṇikā
21. muttan

4

dőzik. A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés-[és elmúlás]-tényezőket [egyaránt] szemlélve időzik a testnél. ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás-, [és a figyelmes jelenlét] függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerezetes a testnél a test szemlélése közben. ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon. Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a [testnél] a test szemlélése közben. ~~ (Ez volt) A teljesen tisztában levés bekezdése. ~~

Továbbá, szerezetesek, a szerzetes eképpen vizsgálja végig[21] e bőrrel körülvett, a tisztátalanságok különféle fajtájával telt testet, a talpától a feje búbjáig[22]: „E testet (a következők) alkotják[23]: haj, szőr, körmök, fogak, bőr, hús, ín, csont, velő, vese, szív, máj, mellhártya, lép, tüdő, bél, bélfonat, gyomor, bélsár, epe, nyálka, genny, vér, veríték, zsír, könny, háj, nyál, takony, izületi folyadék,vizelet." ~~

3

1. Puṇa[1] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu uddha[ṁ] pādatālā[2] adho keesamattakā[3] [taca-pariyantaṁ] pūrannānappakārassa[4] asucino imam eva kāyaṁ paccavekkhati: keesa[5] lomā nakhā da-
2. ntā taco maṁsaṁ nāhāru[6] aṭṭhi aṭṭhimiñjā vakkaṁ hadayan[7] yakanaṁ kiloomakaṁ[8] pihakaṁ pappāssan[9] antaṁ antagunaṁ[10] udariyaṁ karīsaṁ pittaṁ semhaṁ
3. pubbo lohitaṁ seedoo[11] meedoo[12] assu vāsā[13] kheloo[14] siṁghānikā[15] lasikā muktan[16] ti imasmin[17] (kā muktan ti imasmin) kā-
4. ye atthi. ~~ Seyya[thā pi] bhikkhave ubhatomukha[18] [mu]toli pūrā nānāvi[hi]tassa dhaññassa seyyathidaṁ sālīnaṁ vihīnaṁ[19] muggā-
5. naṁ māsānaṁ tilānaṁ taṇḍulānaṁ, tam eenaṁ[20] cakkhumā puriso muñcinto[21] paccavekkhe[yya]: ime(li) sāli[22] imee[23] vihi[24] ime muggā ime māsā ime
6. tilā ime taṇḍulā ti – evam eva kho bhikkhave bhikkhu imam eva kāyaṁ uddhaṁ pādatalā adho keesamattakā[3] tacapariyantaṁ pūraṁ nānappakārassa asucino paccave-
7. kkhati: atthi imasmin[17] kāye kesā lomā (na) nākhā[25] dantā taco maṁsaṁ nāhāru[6] aṭṭhi aṭṭhimiñjā vakkaṁ hadayaṁ yakanaṁ kilomakaṁ pihakaṁ pappāsaṁ[9] antaṁ an-

1. puna
2. pādatalā
3. kesa-matthakā
4. pūraṁ nānappakārassa
5. kesā
6. nahāru
7. hadayaṁ
8. kilomakaṁ
9. papphāsaṁ
10. anta-guṇaṁ
11. sedo
12. medo
13. vasā
14. kheḷo
15. siṁghāṇikā
16. muttan
17. imasmiṁ
18. ubhato-mukhā
19. vīhīnaṁ
20. enaṁ
21. muñcitvā
22. sālī
23. ime
24. vīhī

3

Továbbá, szerezetesek, a szerzetes eképpen vizsgálja végig e bőrrel körülvett, a tisztátalanságok különféle fajtájával telt testet, a talpától a feje búbjáig: „E testet haj, szőr, körmök, fogak, bőr, hús, ín, csont, velő, vese, szív, máj, mellhártya, lép, tüdő, bél, bélfonat, gyomor, bélsár, epe, nyálka, genny, vér, veríték, zsír, könny, háj, nyál, takony, izületi folyadék, vizelet alkotják." ~~

Szerzetesek, mintha volna egy mindkét végén bekötött a gabonaszemek különféle fajtáival – úgymint hegyi rizzsel, hántolatlan rizzsel, vetemény babbal[24], babbal, szezámmaggal és hántolt rizzsel – teli zsák, s ezt (kinyitva) egy jószemű ember végigvizsgálná azt, gondolván: „Ez hegyi rizs, ez hántolatlan rizs, ez vetemény bab, ez bab, ez szezámmag, ez pedig hántolt rizs", ugyanúgy szerzetesek, a szerzetes ilymódon vizsgálja végig e bőrrel körülvett, a tisztátalanságok különféle fajtájával telt testet, a talpától a feje búbjáig: „E testet haj, szőr, körmök, fogak, bőr, hús, ín, csont, velő, vese, szív, máj, mellhártya, lép, tüdő, bél, bél-

1

1. tagunan[1] udariyan[2] karīsan[3] pittaṁ semhaṁ pubbo lohitaṁ seedo[4] medo assa[4] vāsā[5] kelo[7] siṁghānikā[8] lasikā muktan[9] ti. Iti ajjhattaṁ vā kāye
2. kāyānupassi[10] viharati, bahiddhā vā kāye kāyānupassi[10] viharati, ajjhattabahiddhā vā kāye kā[yā]nupassi[10] viharati. Samudaya-dhammānupassi[10] vā kāyasmin[11] viharati, vayadhammānu-
3. passi[10] vā kāyasmin[11] viharati [samudayavayadhammānupassī vā kāyasmiṁ viharati]. ~~ Bhikkhave ubhatomukhā mutoli nānāvihitassa dhaññassa pūrā seyyathīdaṁ sālīnaṁ vī-
4. hīnaṁ muggānaṁ māsānaṁ tilānaṁ taṇḍulānaṁ cakkhumā puriso muñcitvā tam eṇa[12][ṁ] ime sāli[13] imee[14] vīhi[15] ime muggā ime māsā
5. ime tilā ime taṇḍulā seyyathā pi paccavekkheyya evam eeva[16] kho bhik[kha]ve bhikkhu uddhaṁ pādatālā[17] adho keesa-mattakā[18]
6. tacapariyantaṁ pūrannānāppakārassa[19] asucuno[20] imam eva kāyaṁ paccavekkhati: keesā[21] lomā nakhā dantā taco maṁsaṁ nahāru aṭṭhi aṭṭhimiñjā vakkaṁ ha-
7. dayaṁ yakanaṁ kilomakaṁ pihakaṁ pappāsaṁ[22] antaṁ antagunaṁ[1] udariyaṁ karisaṁ[3] pittaṁ semhaṁ pubbo lohitaṁ sedo medo assu vasā

1. anta-guṇaṁ
2. udariyaṁ
3. karīsaṁ
4. sedo
5. assu
6. vasā
7. kheḷo
8. siṁghāṇikā
9. muttan
10. -ānupassī
11. kāyasmiṁ
12. enaṁ
13. sālī
14. ime
15. vīhī
16. eva
17. pādatalā
18. kesa-matthakā
19. pūraṁ nānappakārassa
20. asucino
21. kesā
22. papphāsaṁ

1

-fonat, gyomor, bélsár, epe, nyálka, genny, vér, veríték, zsír, könny, háj, nyál, takony, izületi folyadék,vizelet (alkotják)."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél [, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél.] ~~

Szerzetesek, mintha volna egy mindkét végén bekötött, a gabonaszemek különféle fajtáival – úgymint hegyi rizzsel, hántolatlan rizzsel, vetemény babbal[24], babbal, szezámmaggal és hántolt rizzsel – teli zsák s ezt (kinyitva) egy jószemű ember végigvizsgálná azt gondolván: „Ez hegyi rizs, ez hántolatlan rizs, ez vetemény bab, ez bab, ez szezámmag, ez pedig hántolt rizs", ugyanúgy szerzetesek, a szerzetes ilymódon vizsgálja végig e bőrrel körülvett, a tisztátalanságok különféle fajtájával telt testet, a talpától a feje búbjáig: „Haj, szőr, körmök, fogak, bőr, hús, ín, csont, velő, vese, szív, máj, mellhártya, lép, tüdő, bél, bélfonat, gyomor, bélsár, epe, nyálka, genny, vér, veríték, zsír, könny, háj,

2

1. khelo[1] siṁghānikā[2] lasikā muktam[3] ti imasmin[4] kāye atthi. Iti ajjhattaṁ vā kāye kāyānupassi[5] viharati, bahiddhā vā kāyee[6] kāyānupassi[5] vihara-
2. ti, ajjhattabahiddhā vā kāyee[6] kāyānupassi[5] viharati. Samudaya-dhammānupassi[5] vā kāyasmin[7] viharati, vayadhammānupassi[5] vā kāyasmin[7] viharati, samudayavayadhammānupassi[5] vā
3. kāyasmin[7] viharati. ~~ Atthi kāyo ti vā panassa[8] sati paccu-paṭṭhitā hoti yāvad eva ñāṇamatthāya[9] patissatimattāya. Anissito
4. ca viharati na ca ki[ñ]ci lokee[10] upādiyati. Evam pi bhik[kha]ve bhikkhu kāye kāyānupassi[5] viharati. ~~ Assa [vā] paṇa[11] atthi kāyo ti sati paccupa-
5. ṭṭhitā hoti yāvad eva ñaṇamattāya patissatimattāya. Anissito ca viharati lokee[10] na ca ki[ñ]ci (na ca) upādiyati. Bhikkhave
6. bhikkhu evam pi [kāye] kāyānupassi[5] viharati. ~~ Paṭikkula-manasikāra-kaṇḍaṁ. ~~ Puna ca paraṁ bhikkhave bhikkhu imam eva kāyaṁ yathā(thita)-ṭhitaṁ yāthāpanihitaṁ[14]
7. dhātuso paccavekkhati: atthi imasmin[4] kāyee[6] paṭhividhātu[12] apodhātu[13] tejodhātu vāyodhātu ti. ~~ Puna ca paraṁ bhik-khave bhikhu imam eva kāyaṁ yathā-ṭhitaṁ yathā-

1. kheḷo
2. siṁghāṇikā
3. muttan
4. imasmiṁ
5. -ānupassī
6. kāye
7. kāyasmiṁ
8. pan' assa, pana assa
9. ñāṇa-mattāya
10. loke
11. pana
12. paṭhavī-dhātu
13. āpo-dhātu
14. yathā-paṇihitaṁ

2

nyál, takony, izületi folyadék, vizelet alkotják e testet".

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a tesnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben.

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik nem ragaszkodva semmihez a világon. Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a [testnél], a test szemlélése közben. ~~

(Ez volt) A test részeinek, illetve visszataszító voltának szemlélése bekezdés. ~~

Továbbá, szerzetesek, a szerzetes eképpen vizsgálja végig e testet, ahogyan az éppen mutatkozik[25], (aszerint) hogyan is alkotják azt az alap-jellegzetességek[26]: „E testet föld-alapjellegzetesség, víz-alapjellegzetesség, tűz-alapjellegzetesség, levegő-alapjellegzetesség[27] alkotják."~~

Továbbá, szerzetesek, a szerzetes e testet, ahogyan az éppen mutatkozik,

21

1. -panihitaṁ[1] dhātuso paccavekkhati: imasmin[2] kāye paṭhavidhātu[3] apodhātu[4] teejodhātu[5] vāyodhātu ti atthi. ~~ Seyyathā pi bhikkhave dakkho go-
2. ghātako vā goghātakantevāsi[6] vā gāvin[7] vidhitvā[8] cātummāhāpathe[9] bilaso paṭi[vi]bhajitvā (catummāhāpathe bilaso paṭibhajitvā) nisinno assa evam eva kho bhik-
3. khave bhikkhu imam eva kāyaṁ yāthāṭhitaṁ[10] yāthāpanihitaṁ[11] dhātu[so] paccavekkeyyati[12]: atthi imasmin[2] kāye paṭhavidhātu[3] apodhātu[4] tejodhātu vā-
4. yodhātu [ti]. Iti ajjhattaṁ vā kāye kāyānupassi[13] viharati, bahiddhā vā kāye kāyānupassi[13] viharati, ajjhattabahiddhā [vā kāye] kāyānupassi[13] viharati.
5. Samudayadhammānupassi[13] vā kāyasmin[14] viharati, [vayadhammānupassī vā kāyasmiṁ viharati,] samudayavayadhammānupassi[13] vā kāyasmin[14] viharati. ~~ Bhikkhave dakkho goghātako vā
6. goghātakantee[vā]si[6] vā gāvin[7] viditvā[8] cātummāhāpathe[9] bilaso paṭi[vi]bhajitvā seyyathā pi nisinno assa evam eeva[15] kho atthi (ti) bhikkhave bhikkhu imam eva
7. kāyaṁ yāthāṭhitaṁ[10] yāthāpanihitaṁ[11] dhātuso paccavekkhati: imasmin[2] kāye paṭhavidhātu[3] apodhātu[4] teejodhātu[5] vāyodhātu (atti) ti. Iti ajjhattaṁ vā kā[ye]

1. -paṇihitaṁ
2. imasmiṁ
3. paṭhavī-dhātu
4. āpo-dhātu
5. tejo-dhātu
6. goghātakantevāsī
7. gāviṁ
8. vadhitvā
9. cātummahāpathe
10. yathā-ṭhitaṁ
11. yathā-paṇihitaṁ
12. paccavekkhati
13. -ānupassī
14. kāyasmiṁ
15. eva

21

eképpen vizsgálja végig, (aszerint) hogyan is alkotják azt az alap-jellegzetességek: „E testet föld-alapjellegzetesség, víz-alapjellegzetesség, tűz-alapjellegzetesség és levegő-alapjellegzetesség alkotják". ~~ Ahogyan, szerzetesek, egy gyakorlott mészáros vagy az inasa levágván egy tehenet és apróra feldarabolván azt, egy négyes útkereszteződésben ülne, ugyanúgy vizsgálja, szerzetesek, a szerzetes is végig e testet, ahogyan az éppen mutatkozik, (aszerint) hogyan is alkotják azt az alap-jellegzetességek: „E testet föld-alapjellegzetesség, víz-alapjellegzetesség, tűz-alapjellegzetesség és levegő-alapjellegzetesség alkotják."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, [avagy] a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, [vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél], avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Ahogyan, szerzetesek, egy gyakorlott mészáros vagy az inasa levágván egy tehenet és apróra feldarabolván azt, egy négyes útkereszteződésben ülne, ugyanúgy vizsgálja szerzetesek, a szerzetes is végig e testet, ahogyan az éppen mutatkozik, (aszerint) hogyan is alkotják azt az alap-jellegzetességek: „E testet föld-alapjellegzetesség, víz-alapjellegzetesség, tűz-alapjellegzetesség és levegő-alapjellegzetesség alkotják."

Így (időzik) a test[-nél] belülről

22

1. kāyānupassi[1] viharati, bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati, ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassi[1] viharati. Samudaya-dhāmānupassi[2] vā kāyasmin[3] viharati, vayadhammā-
2. nupassi[1] vā kāyasmin[3] viharati, samudayavayadhammānupassī vā kāyasmin[3] viharati. ~~ Atthi kāyo ti vā paṇassa[4] sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñāṇa-
3. matthāya[5] patissatimattāya. Anissito ca viharati na ca kiñci lokee[6] upādiyati. Evam pi bhikkhave bhikkhu kāye kā[yā]nu-passi[1] viharati. ~~
4. Assa [vā] paṇa[7] atthi kāyo ti sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñānamatthāya[5] patissatimatthāya[8]. Anissito ca viharati lokee[6] ki[ñ]ci
5. na ca upādiyati. Bhikkhave bhikkhu evam pi kāye kāyānupassi[1] viharati. ~~ Dhātu-manasikāra-kaṇḍaṁ. ~~ Puṇa[9] ca paraṁ
6. bhikkhave bhikkhu syeyyathā[10] pi passeyya gariraṁ[11] sīvitakā-ya[12] chaḍḍhitaṁ[13] ekāhamataṁ vā dvihamataṁ[14] vā (dviha-mataṁ vā) tīhamataṁ vā uddhumātakaṁ vā vīnīlakaṁ[15] vipub-bakajāta(ka)ṁ so ima-
7. m eva kāyaṁ upasaṁharati: ayam pi kho khāyo evaṁdhammo evanbhāvi[16] etaṁ anatito[17] ti. Iti ajjattaṁ[18] vā kāye kāyānupassi[1] viharati, bahiddhā [vā] kāye kāyā-

1. -ānupassī
2. samudayadhammānupassī
3. kāyasmiṁ
4. pan 'assa, pana assa
5. ñāṇa-mattāya
6. loke
7. pana
8. patissati-mattāya
9. Puna
10. seyyathā
11. sarīraṁ
12. sīvathikāya
13. chaḍḍitaṁ
14. dvīhamataṁ
15. vinīlakaṁ
16. evaṁ-bhāvī
17. anatīto
18. ajjhattaṁ

22

szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél a test szemlélése közben. ~~

[Avagy] másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

(Ez volt) Az alapjellegzetességek szemlélése bekezdés. ~~

Továbbá, szerzetesek, ha látna a szerzetes egy testet a hullagyűjtő területre[28] vetve, egy napja, két napja vagy három napja elhunytan, avagy felpuffadva, megkékülve vagy rothadásnak indulva, akkor ő ezt[29] így hasonlítja össze[30] azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."[31]

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, [vagy] a testet kívülről

23

1. -nupassi[1] viharati, ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassi[1] viharati. Samudayadhammānupassi[1] vā kāyasmin[2] viharati, vayadhammānupassi vā kāyasmin[2] viharati, (vayadha-
2. mmānupassi[1] vā kāyasmin[2] viharati, samudayadhammānupassi[1] vā kāyasmin[2] viharati). [Samudayavayadhammānupassī vā kāyasmiṁ viharati] ~~ Puṇa[12] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu ekāhamataṁ vā dvīhamataṁ vā tīhamataṁ vā
3. uddhumātakaṁ vā vīnīlakaṁ[3] vā vipubbakajātaṁ vā sīvatikāya[4] chaḍḍhitaṁ[13] sariraṁ[5] seyyathā pi passeyya so imam eva kāyaṁ u-
4. pasaṁharati: ayam [pi] kho kāyo evaṁdhammo evaṁbhāvi[6] etaṁ anatito[7] ti. Iti ajjhattaṁ vā kāye kāyānupassi[1] viharati,
5. bahiddhā vā kāye kāyānupassi[1] viharati, ajjhattabahiddhā [vā] kāyee[8] kāyānupassi[1] viharati. Samudayadhammānupassi[1] vā kāyasmin[2] vi-
6. harati, vayadhammānupassi[1] vā kāyasmin[2] viharati, samudaya[vaya]dhammānupassi[1] vā kāyasmin[2] viharati. ~~ Atthi kāyo ti vā panassa[9] sati paccupaṭṭhitā hoti
7. yāvad eva ñānamattāya[10] patissatimattāya. Anissito ca viharati na ca kiñci lokee[11] upādiyati. Evam pi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassi[1] viharati ~~

1. -ānupassī
2. kāyasmiṁ
3. vinīlakaṁ
4. sīvathikāya
5. sarīraṁ
6. evaṁ-bhāvī
7. anatīto
8. kāye
9. pan' assa, pana assa
10. ñāṇa-mattāya
11. loke
12. Puna
13. chaḍḍitaṁ

23

szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél [avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél]. ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna egy testet a hullagyűjtő területre vetve, egy napja, két napja vagy három napja elhunytan, avagy felpuffadva, megkékülve vagy rothadásnak indulva, akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test [is] hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, [avagy] a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- [és elmúlás]-tényezőket [egyaránt] szemlélve időzik a testnél. ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

24

1. Assa [vā] pana atthi kāyo ti sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñāṇamattāya patissatimattāya. Anissito ca viharati lokee[1] kiñci na ca upādiyati. Bhikkha-
2. ve bhikkhu evam pi kāye kāyānupassi[2] viharati. ~~ Paṭhamaṁ sīvatikaṁ[3]. ~~ Puṇa[4] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu seyyathā pi passeyya garīraṁ[5] sīvatikāya[6] cha-
3. ḍḍhitaṁ[7] kākehi vā khajjamānaṁ kulalehi vā khajjamānaṁ gijjehi[8] vā khajjamānaṁ supānehi[9] vā khajjhamānaṁ[10] sigālehi vā khaggamānaṁ[10] vi-
4. vidhehi vā pānakajātehi[11] vā khaggamānām[10] so imam eva kāyaṁ upasaṁharati: ayam pi kho kāyo evaṁdhammo evaṁbhāvi[12] etaṁ anati-
5. to[13] ti. Iti ajjhattaṁ vā kāye kāyānupassi[2] viharati, bahiddhā vā kāye kāyānupassi[2] viharati, ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupa-
6. ssi[2] viharati. Samudayadhammānupassi[2] vā kāyāsmin[14] viharati, vayadhammānupassi[2] vā kāyasmin[14] viharati, samudayavayadhammānupassi[2] vā kā-
7. yasmin[14] viharati. ~~ Puṇa[4] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu kākehi [vā] khajjamānaṁ kulalehi vā khajjamānaṁ gijjehi[8] vā khajjamānaṁ supānehi[9] vā khajjamānaṁ si-
8. gālehi vā khajjamānaṁ vividhehi vā pānakajātehi[11] vā khajjamānaṁ sivathikāya[6] chaḍḍhitaṁ[7] sariraṁ[5] seyyathā pi paseyya so imam eva kāyaṁ upasaṁha[ra]ti: ayam pi

1. loke
2. -ānupassī
3. sīvathikaṁ
4. Puna
5. sarīraṁ
6. sīvathikāya
7. chaḍḍitaṁ
8. gijjhehi
9. supāṇehi
10. khajjamānaṁ
11. pāṇaka-jātehi
12. evaṁ-bhāvī
13. anatīto
14. kāyasmiṁ

24

[Avagy] másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

(Ez volt) Az első halott test feletti szemlélődés (bekezdése). ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna egy testet a hullagyűjtő területre vetve, varjak, karvalyok vagy keselyűk által szaggatva, kutyák, sakálok, tigrisek vagy párducok által marcangolva, avagy különféle élősködők által kikezdve, akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna egy testet a hullagyűjtő területre vetve, varjak, karvalyok vagy keselyűk által szaggatva, kutyák, sakálok, tigrisek vagy párducok által marcangolva, avagy különféle élősködők által kikezdve, akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „(Bizony), ez (a test) is

34

1. kāyo evaṁdhammo evaṁbhāvi[1] etaṁ anatito[2] ti. Iti ajjhattaṁ vā kāyee[3] kāyānupassi[4] viharati, (ajjhattaṁ vā kāye kāyānupassi[4] viharati) bahiddhā vā kāye
2. kāyānupassi[4] viharati, ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassi[4] viharati. Samudayadhammānupassi[4] vā kāyassamin[5] viharati, (samudayadhammānupassi[4]) [vayadhammānupassī] vā kāyasmin[5] viharati, sa-
3. mudayavayadhammānupassi[4] vā kāyasmin[5] viharati. ~~ Atthi kāyo ti (ti) vā paṇassa[6] sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eeva[7] ñāṇamatthāya[8]
4. patissa[ti]mattāya. Anissito ca viharati na ca ki[ñ]ci lokee[9] upādiyati. Evam pi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassi[4] viharati. ~~ Assa [vā] paṇa[10]
5. atthi kāyo ti sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñāṇamatthāya[8] patissatimatthāya[11]. Anissito ca viharati lokee[9] kiñci na ca upā-
6. diyati. Bhikkhavee[12] bhikkhu evam pi kāye kāyānupassi[4] viharati. ~~ Dutiyaṁ sīvatikaṁ[13]. ~~ Puṇa[14] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu seyyathā pi passeyya
7. (ya) gāriraṁ[15] sīvatikāya[16] chaḍḍhitaṁ[17] aṭṭhi(kaṁ)saṁkhalikhaṁ[18] samaṁsalohitaṁ nāhārusanbandhaṁ[19] so imam eva kāya[ṁ] upasaṁharati: ayaṁ pi kho kāyo evaṁdhammo evaṁ-

1. evaṁ-bhāvī
2. anatīto
3. kāye
4. -ānupassī
5. kāyasmiṁ
6. pan 'assa; pana assa
7. eva
8. ñāṇa-mattāya
9. loke
10. pana
11. patissati-mattāya
12. Bhikkhave
13. sīvathikaṁ
14. Puna
15. sarīraṁ
16. sīvathikāya
17. chaḍḍitaṁ
18. aṭṭhi-saṁkhalikaṁ
19. nahāru-sambandhaṁ

34

a test (is) hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy [az elmúlás-tényezőket szemlélve] időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

[Avagy] másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

(Ez volt) A második halott test feletti szemlélődés (bekezdése). ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna egy testet a hullagyűjtő területre vetve, csontvázzá enyészve, húscafatokkal véresen, csak az inak által összetartva, akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, olyanná (lesz)

33

1. -bhāvi[1] etaṁ ana[tīto] ti. Iti ajjhattam vā kāyee[2] kāyānupassi[3]
viharati, bahiddhā vā kāye kāyānupassi[3] viharati, ajjhat-
2. tabahiddhā vā [kāye] kāyānupassī viharati. Samudayadhammā-
nupassi[3] vā kāyassmin[4] viharati, vayadhammānupassi[3] vā
kāyasmin[4] viharati, samudayavayadhammānupassi[3] vā kāyas-
min[4] viharati.
3. ~~ Puṇa[5] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu samaṁsalohitaṁ nāhā-
rusaṁbandhaṁ[6] aṭṭhikaṁkhalikaṁ[7] seyyathā pi passeyya [sarī-
raṁ sīvathikāya chaḍḍitaṁ] so imam eva
4. kāyaṁ upasaṁharati: ayaṁ pi kho kāyo evaṁdhammo evaṁ-
bhāvi[1] etaṁ anatito[8] ti. Iti ajjhattaṁ vā kāye kāyānupassī vi-
5. harati, bahiddhā vā kāye kāyānupassi[3] viharati, ajjhattabahidd-
hā vā kāye kāyānupassi[3] viharati. Samudayadhammānupassi[3] vā
kāya-
6. smin[4] viharati, vayadhammānupassi[3] vā kāyasmin[4] viharati,
[samudayavayadhammānupassī vā kāyasmiṁ viharati]. ~~
Atthi kāyo ti vā panassa[9] sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva
ñānamattāya[10] patissatima-
7. ttāya. Anissito ca viharati na ca kiñci lokee[11] upādiyati. Evam pi
bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassi[3] viharati. ~~ Assa [vā]
pana atthi kāyo ti sati pa-

1. -bhāvī
2. kāye
3. -ānupassī
4. kāyasmiṁ
5. Puna
6. nahāru-sambandhaṁ
7. aṭṭhi-saṁkhalikaṁ
8. anatīto
9. pan 'assa; pana assa
10. ñāṇa-mattāya
11. loke

33

(olyanná) lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a [testnél].

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna [egy testet a hullagyűjtő területre vetve], csontvázzá enyészve, húscafatokkal véresen, csak az inak által összetartva, akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, [avagy a keletkezés- és elmúlás tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél.] ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél a test szemlélése közben. ~~

[Avagy] másként (kifejezve), a figyelme alapján (az jelenik meg), hogy „Test létezik",

13

1. -ccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñānamattāya[1] patissatimattāya. Anissito ca viharati lokee[2] kiñci na ca upādiyati. Bhikkhave bhikkhu evam pi kāyee[3] kā-
2. yānupassi[4] viharati. ~~ Tatiyaṁ sivatikaṁ[5]. ~~ Puṇa[6] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu seyyathā pi passeyya gariraṁ[7] sīvatikāya[8]
3. caḍḍhitaṁ[9] aṭṭhikaṁkhalikaṁ[10] nimma[ṁsaṁ] lohitaṁmakkhittaṁ[11] nāhārusanbandhan[12] so imam eva kāyaṁ upasanharati[13]: ayaṁ pi kho kā-
4. yo evaṁdhammo evaṁbhāvi[14] etaṁ anatito[15] ti. Iti ajjhattaṁ vā kāyee[3] kāyānupassi[4] viharati, bahiddhā vā kāye kāyānupassi[4] viharati (a-)
5. ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassi[4] viharati. Samudayadhammānupassi[4] vā kāyasmin[16] viharati, vayadhammānupassi[4] vā kāyasmin[16] viharati,
6. samudayavayadhammānupassī vā kāyasmin[16] viharati. ~~ Puna ca paraṁ bhikkhave bhikkhu nimaṁsa[17] lohitaṁmakkhittaṁ[11] nāhārusaṁbandhaṁ[12] aṭṭhikaṁkhalikaṁ[10]
7. seyyathā pi passeyya [sarīraṁ sīvathikāya chaḍḍitaṁ] so imam eva kāyaṁ upasanharati[13]: ayaṁ pi kho kāyo evaṁdhammo evaṁbhāvi[14] etaṁ anatito[15] ti. Iti a-

1. ñāṇa-mattāya
2. loke
3. kāye
4. -ānupassī
5. sīvathikaṁ
6. Puna
7. sarīraṁ
8. sīvathikāya
9. chaḍḍitaṁ
10. aṭṭhi-saṁkhalikaṁ
11. lohitamakkhitaṁ
12. nahāru-sambandhaṁ
13. upasaṁharati
14. evaṁ-bhāvī
15. anatīto
16. kāyasmiṁ
17. nimmaṁsaṁ

13

az jelenik meg, (hogy „Test létezik",) a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

(Ez volt) A harmadik halott test feletti szemlélődés (bekezdése). ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna egy testet a hullagyűjtő területre vetve, csontvázzá enyészve, hús nélkül, vértől mocskosan, csak az inak által összetartva, akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna [egy testet a hullagyűjtő területre vetve,] csontvázzá enyészve, hús nélkül, vértől mocskosan, csak az inak által összetartva, akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így

14

1. ajjhattaṁ vā kāye kāyānupassi[1] viharati, [bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharati] ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassi[1] viharati. Samudayadhammānupassi[1] vā kāyasmin[2] vihara-
2. ti, vayadhammānupassi[1] vā kāyasmin[2] viharati, samudaya[vaya]-dhammānupassi[1] vā kāyasmin[2] viharati. ~~ (Assa paṇa atthi kāyo ti sati paccupaṭṭhitā hoti yā-)
3. Atthi kāyo ti vā panassa[3] sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñānamattāya[4] patissatamattāya[5]. Anissito ca viharati na ca kiñci lo-
4. kee[6] upādiyati. Evam pi bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassi[1] viharati. ~~ Assa [vā] pana atthi kāyo ti sati paccupaṭṭhitā hoti yā-
5. vad eva ñānamattāya[4] patissatimattāya. Anissito ca viharati lokee[6] kiñci na ca upādiyati. Bhikkhave bhikkhu evaṁ pi
6. kāye kāyānupassi[1] viharati. ~~ Catuttaṁ[7] sīvatikaṁ[8]. ~~ Puna ca paraṁ bhikkhave bhikkhu seyyathā pi passeyya sariram[9] sīvatikāya[10] (ḍaḍa) chaḍḍhitaṁ[11] a-
7. ṭṭhikaṁkhalikaṁ[12] apagatamaṁsalohitaṁ nāhārusaṁbandhaṁ[13] so imam eva kāyaṁ upasaṁharati: ayaṁ pi ko[14] kāyo evaṁdhammo [evaṁbhāvī] etaṁ anatito[15] ti. Iti ajjha-

1. -ānupassī
2. kāyasmiṁ
3. pan 'assa; pana assa
4. ñāṇa-mattāya
5. patissati-mattāya
6. loke
7. catuthaṁ
8. sīvathikaṁ
9. sarīraṁ
10. sīvathikāya
11. chaḍḍitaṁ
12. aṭṭhi-saṁkhalikaṁ
13. nahāru-sambandhaṁ
14. kho
15. anatīto

14

a testet belülről szemlélve időzik a testnél, [vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél,] avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- [és elmúlás]-tényezőket [egyaránt] szemlélve időzik a testnél. ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében.

És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon. Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~

[Avagy] másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~

(Ez volt) A negyedik halott test feletti szemlélődés (bekezdése). ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna egy testet a hullagyűjtő területre vetve, csontvázzá enyészve, hús-vér nélkül, csak az inak által összetartva, akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, [olyanná lesz, mint az], és nem kerülheti el mindezt."

Így

28

1. -ttaṁ vā kāye kāyānupassi[1] viharati, bahiddhā vā kāye kāyā-
nupassi[1] viharati, ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassi[1]
viharati. Samudayadhamānu(dhammānu)passi[1] vā kāyasmi-
2. n[2] viharati, vayadhammānupassi[1] vā kāyasmin[2] viharati [samu-
dayavayadhammānupassī vā kāyasmiṁ viharati]. ~~ Puna ca
paraṁ bhikkhave bhikkhu apagatamaṁsalohitaṁ nāhārusaṁ-
bandhaṁ[3] aṭṭhi[saṁ]khalikaṁ (pa) sayyathā[4] pi pa-
3. sseyya [sarīraṁ sīvathikāya chaḍḍitaṁ] so imam eva kāyaṁ
upasaṁharati: ayaṁ pi kho kāyo evaṁdhammo evaṁbhāvi[5]
etaṁ anatito[6] ti. Iti ajjhattaṁ vā kā-
4. yee[7] kāyānupassi[1] viharati, bahiddhā vā kāyee[7] kāyānupassi[1]
viharati, ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassi[1] viharati.
Samudayadhammā-
5. nupassi[1] vā kāyasmin[2] viharati, vayadhammānupassi[1] vā kāyas-
min[2] viharati, samudayavayadhammānupassi[1] vā kāyasmin[2]
viharati. ~~
6. Atthi kāyo ti vā paṇassa[8] sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva
ñāṇamattāya patissatimattāya. Anissito ca viharati na ca ki[ñ]ci
lokee[9] upādiyati. Evam pi bhikkha-
7. ve bhikkhu kāye kāyānupassi[1] viharati. ~~ Assa [vā] pana atthi
kāyo ti sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eeva[10] ñāṇamattāya patis-
satimattāya. Anissito

1. -ānupassī
2. kāyasmiṁ
3. nahāru-sambandhaṁ
4. seyyathā
5. evaṁ-bhāvī
6. anatīto
7. kāye
8. pan 'assa; pana assa
9. loke
10. eva

28

a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél[, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél]. ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna [egy testet a hullagyűjtő területre vetve] csontvázzá enyészve, hús-vér nélkül, csak az inak által összetartva, akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

[Avagy] másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. (És) függetlenül

27

1. ca viharati lokee[1] kiñci na ca upādiyati. Bhikkhave bhikkhu evam pi kāye kāyānupassi[2] viharati. ~~ Pañcamaṁ sīvatikaṁ[3]. ~~
2. Puṇa[4] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu seyyathā pi (seyyathā pi) passeyya sariraṁ[5] sīvatikāya[6] chaḍḍhitaṁ[7] aṭṭhikāni[8] apagatanṣaṁbandhāni[9] dīsāvidhisāsu[10] vikkhittāni aññena
3. hattaṭṭhikaṁ[11] aññena pādaṭṭhikaṁ aññena jaṁgaṭṭhikaṁ[12] aññena ūraṭṭhikaṁ aññena [kaṭaṭṭhikaṁ] aññena piṭṭhikaṭṭhakaṁ[13] aññena sīsakāṭāhaṁ[14]
4. so imam eva kāyaṁ upasanharati[15]: ayam pi ko[16] kāyo evaṁdhammo evaṁbhāvi[17] etaṁ anatito[18] ti. Iti ajjhattaṁ vā kāye kāyānupa-
5. ssi[2] viharati, bahiddhā vā kāyee[19] kāyānupassi[2] viharati, ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassi[2] viharati. Samudayadhammānupassi[2] vā (kāye)
6. kāyasmin[20] viharati, vayadhammānupassi[2] vā kāyasmin[20] viharati, samudayavayadhammānupassi[2] vā kāyasmin[20] viharati. ~~ Puṇa[4] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu apagatasan-
7. bandhāni[9] aṭṭhikāni disāvidhisāsu[10] vikkhittāni [aññena] hatthaṭṭhikaṁ aññena pādaṭṭhikaṁ [aññena] janghaṁṭṭhikaṁ[12] aññena ūraṭṭhikaṁ aññena kaṭaṭṭhikaṁ aññe-

1. loke
2. -ānupassī
3. sīvathikaṁ
4. Puna
5. sarīraṁ
6. sīvathikāya
7. chaḍḍitaṁ
8. aṭṭhikāni
9. apagata-sambandhāni
10. disā-vidisāsu
11. hatthaṭṭhikaṁ
12. jaṅghaṭṭhikaṁ
13. piṭṭhi-kaṇṭakaṁ
14. sīsa-kaṭāhaṁ
15. upasaṁharati
16. kho
17. evaṁ-bhāvī
18. anatīto
19. kāye
20. kāyasmiṁ

27

időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon. Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

(Ez volt) Az ötödik halott test feletti szemlélődés (bekezdése). ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna egy testet a hullagyűjtő területre vetve, az égtájak irányában szanaszét szóródott csontokká enyészve – itt egy kézcsont, ott egy lábcsont, amott egy lábszárcsont, emitt egy combcsont, ott egy [medencecsont], amott egy gerinc, itt meg egy koponya; akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna [egy testet a hullagyűjtő területre vetve] az égtájak irányában szanaszét szóródott csontokká enyészve – [itt egy] kézcsont, ott egy lábcsont, [amott] egy lábszárcsont, emitt egy combcsont, ott egy medencecsont, amott

16

1. -na piṭṭhikaṭṭhakaṁ[1] aññena sīsakāṭāhaṁ[2] seyyathā pi passeyya [sarīraṁ sīvathikāya chaḍḍitaṁ] so imam eeva[3] kāyaṁ upa-
saṁharati: ayaṁ pi kho kāyo evaṁdhammo evaṁbhāvi[4] etaṁ ana-
2. tito[5] ti. Iti ajjhattaṁ vā kāyee[6] kāyānupassi[7] viharati, bahiddhā vā kāye kāyānupassi[7] viharati, ajjhattabahiddhā vā kāyee[6] kā-
yānupassi[7] viharati. Samudayadhammā-
3. nupassi[7] vā kāyasmin[8] viharati, [vayadhammānupassī vā kāyas-
miṁ viharati] samudayavayadhammānupassi[7] vā kāyasmin[8] viharati. ~~ Atthi kāyo ti vā panassa[9] sati paccu-
4. paṭṭhitā hoti yāvad eva ñānamattāya[10] patissatimattāya. Anissito ca viharati na ca kiñci lokee[11] upādiyati. Evam pi bhikkha-
5. ve bhikkhu kāye kāyānupassi[7] viharati. ~~ Assa [vā] pana atthi kāyo ti sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñāṇamattāya[10] pati-
6. ssatimattāya. Anissito ca viharati lokee[11] kiñci na ca upādiyati. Bhikkhave bhikkhu evam pi kāye kāyānupassi[7] viharati. ~~
7. Chaṭṭhamaṁ sīvatikaṁ[12]. ~~ Puna ca paraṁ bhikkhave bhik-
khu seyyathā pi passeyya hariraṁ[13] sīvatikāya[14] chaḍḍhitaṁ[15] aṭṭhikāni setāni sankhavannupanibhāni[16] so ima-
8. m eva kāyaṁ upasaṁharati: ayaṁ pi kho kāyo evaṁdhammo evaṁbhāvi[4] etaṁ anatito[5] ti. Iti ajjhattaṁ vā kāyee[6] kāyā-
nupassi[7] viharati, bahiddhā vā kāye kāyānupa-

1. piṭṭhi-kaṇṭakaṁ
2. sīsa-kaṭāhaṁ
3. eva
4. evaṁ-bhāvī
5. anatīto
6. kāye
7. -ānupassī
8. kāyasmiṁ
9. pan 'assa; pana assa
10. ñāṇa-mattāya
11. loke
12. sīvathikaṁ
13. sarīraṁ
14. sīvathikāya
15.chaḍḍitaṁ
16. saṇkha-vaṇṇūpanibhāni

16

egy gerinc, itt meg egy koponya; akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, [vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél] avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

[Avagy] másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

(Ez volt) A hatodik halott test feletti szemlélődés (bekezdése). ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna egy testet a hullagyűjtő területre vetve, oly fakó csontokra szétesve, mint a kagyló akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve (időzik) a testnél,

15

1. -ssi[1] viharati, ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassi[1] viharati. Samudayadhammānupassi[1] vā kāyasmin[2] viharati, vayadhammānupassi[1] vā kāyasmin[2] viharati, samudayavayadhammānu-
2. passi[1] vā kāyasmin[2] viharati. ~~ Puna ca paraṁ bhikkhave bhikkhu saṁkhavannupanibhāni[3] seetāni[4] aṭṭhikāni (seyyathā ti) seyyathā pi passeyya [sarīraṁ sīvathikāya chaḍḍitaṁ] so imam eva kāyaṁ
3. upasaṁharati: ayam pi kho kāyo evaṁdhammo evaṁbhāvi[5] etaṁ anatito[6] ti. Iti ajjhattaṁ vā kāye kāyānupassi[1] viharati, ba-
4. hiddhā vā kāyee[7] kāyānupassi[1] viharati, ajjhattabahiddhā vā kāyee[7] kāyānupassi[1] viharati. Samudayadhammānupassi[1] vā kāyasmin[2] viharati, vaya-
5. dhammānupassi[1] vā kāyasmin[2] viharati, samudayavayadhammānupassi[2] vā kāyasmin[2] viharati. ~~ Atthi kāyo ti vā panassa[8] sati paccupaṭṭhitā
6. hoti yāvad eva ñānamattāya[9] patissatimattāya. Anissito ca viharati na ca ki[ñ]ci lookee[10] upādiyati. Evam [pi] bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassi[1] viharati. ~~ Assa [vā] pana
7. atthi kāyo ti sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñānamatthāya[9] patissatimattāya. Anissito ca viharati lokee[10] kiñci na ca upādiyati. Bhikkhave bhikkhu

1. -ānupassī
2. kāyasmiṁ
3. saṇkha-vaṇṇūpanibhāni
4. setāni
5. evaṁ-bhāvī
6. anatīto
7. kāye
8. pan 'assa; pana assa
9. ñāṇa-mattāya
10. loke

15

időzik, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna [egy testet a hullagyűjtő területre vetve], oly fakó csontokra szétesve, mint a kagyló akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kivülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

[Avagy] másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon. Szerzetesek, a szerzetes

30

1. evam pi kāye kāyānupassi[1] viharati. ~~ Sattaman[2] sīvatikaṁ[3]. ~~ Puna ca paraṁ bhikkhave bhikkhu seyyathā pi passeya[4] gariraṁ[5] sīvatikā-
2. ya[6] chaḍḍhitaṁ[7] aṭṭhikāni puñjakatāni[15] therovassikāni[8] so imam eva kāyaṁ upasanharati[9]: ayaṁ pi kho kāyo evaṁ-dhammo evaṁbhāvi[10] etaṁ anatito[11] ti. Iti ajjhat-
3. taṁ vā kāye kāyānupassi[1] viharati, bahiddhā vā kāyee[12] kāyā-nupassi[1] viharati, ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassi[1] viharati. Samudaya-
4. dhammānupassi[1] vā kāyasmin[13] viharati, vayadhammānupassi[1] vā kāyasmin[13] viharati, samudayavayadhammānupassi[1] vā kā-yasmin[13] viharati. ~~
5. Puṇa[14] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu puñjakātāni[15] thorovas-sikāni[8] [aṭṭhikāni] seyyathā pi passeyya [sarīraṁ sīvathikāya chaḍḍitaṁ] so imam eva kāyaṁ upasaṁharati : ayaṁ
6. pi ko[16] kāyo evaṁdhammo evaṁbhāvi[10] etaṁ anatito[11] ti. Iti ajjhattaṁ vā kāye kāyānupassi[1] viharati, bahiddhā [vā] kāye kāyānupassi[1] viharati, ajjhatta-
7. bahiddhā vā kāye kāyānupassi[2] viharati. Samudayadhammā-nupassi[1] vā kāyasmin[13] viharati, vayadhammānupassi vā kāyasmin[13] viharati, samudayavayadhammānupassi[1] vā kā-

1. -ānupassī
2. Sattamaṁ
3. sīvathikaṁ
4. passeyya
5. sarīraṁ
6. sīvathikāya
7. chaḍḍitaṁ
8. terovassikāni, therovassikāni
9. upasaṁharati
10. evaṁ-bhāvi
11. anatīto
12. kāye
13. kāyasmiṁ
14. Puna
15. puñjakatāni, puñjakitāni
16. kho

30

így időzik (valóban) a testnél a test szemlélése közben. ~~

(Ez volt) A hetedik halott test feletti szemlélődés (bekezdése). ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna egy testet a hullagyűjtő területre vetve, már több mint egy éve ott lévő csonthalommá enyészve, akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna [egy testet a hullagyűjtő területre vetve], már több mint egy éve ott lévő [csonthalommá enyészve], akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, [vagy] a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve

29

1. -yasmin[1] viharati. ~~ Atthi kāyo ti vā panassa[2] sati paccu-
paṭṭhitā hoti yāvad eva ñānamattāya[3] pattissatimattāya[4].
Anissito ca viharati na ca kiñci lokee[5]
2. upādiyati. Evam pi bhikkhave bhikkhu kāyee[6] kāyānupassi[7]
viharati. ~~ Assa [vā] pana atthi kāyo ti sati paccupaṭṭhitā hoti
yāvad eva ñāṇamattāya patissati(ssa)mattāya. A-
3. nissito ca viharati lokee[5] kiñci na ca upādiyati. Bhikkhave
bhikkhu evam pi kāyee[6] kāyānupassi[7] viharati. ~~ Aṭṭhamaṁ
sī-
4. vatikaṁ[8].~~ Puṇa[15] ca paraṁ bhikkhave bhikkhu seyyathā pi
passeyya gariraṁ[9] sīvatikāya[10] chaḍḍhitaṁ[11] aṭṭhikāni pūtikāni
cunnakajātā-
5. ni[12] so imam eva kāyaṁ upasaṁharati : ayaṁ pi kho kāyo
evaṁdhammo evaṁbhāvi[13] etaṁ anatito[14] ti. Iti ajjhattaṁ vā
kāye kāyā-
6. nupassi[7] viharati, bahiddhā vā kāye kāyānupassi[7] viharati, ajjhat-
tabahiddhā vā kāyee[6] kāyānupassi[7] viharati. Samudaya-
dhammānupassi[7] vā kāyas(s)min[1] viharati, vayadhammānu-
7. passi[7] vā kāyasmin[1] viharati, samudayavayadhammānupassi[7] vā
kāyasmin[1] viharati. ~~ Puna ca paraṁ bhikkhave bhikkhu
aṭṭhikāni pūtikāni channakajātāni[12]

1. kāyasmiṁ
2. pan' assa; pana assa
3. ñāṇa-mattāya
4. patissati-mattāya
5. loke
6. kāye
7. -ānupassī
8. sīvathikaṁ
9. sarīraṁ
10. sīvathikāya
11. chaḍḍitaṁ
12. cuṇṇaka-jātāni
13. evaṁ-bhāvī
14. anatīto
15. Puna

29

időzik a testnél. ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

[Avagy] másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

(Ez volt) A nyolcadik halott test feletti szemlélődés (bekezdése). ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes látna egy testet a hullagyűjtő területre vetve, korhadó, szétporladó csontokká enyészve, akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony ez a test is hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a testnél. ~~

Továbbá, szerzetesek, ha a szerzetes egy korhadó, szétporladó csontokká enyészett

25

1. seyyathā pi passeyya [sarīraṁ sīvathikāya chaḍḍitaṁ] so imam eva kāyaṁ upasaṁharati: ayam pi ko[1] kāyo evandhammo[2] evambhāvi[3] etaṁ anatito[4] [ti]. Iti ajjhattaṁ vā kāye
2. kāyānupassi[5] viharati, bahiddhā vā kāyee[6] kāyānupassi[5] viharati, ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassi[5] viharati. Samudayadhammānu[passī] vā kāyasmin[7] viharati, vayadha-
3. mmānupassi[5] vā kāyasmin[7] viharati, samudaya[vaya]dhammā-nupassi[5] vā kāyasmin[7] viharati. ~~ Atthi kāyo ti vā panassa[8] sati paccu-
4. paṭṭhitā hoti yāvad eva ñānamattāya[9] patissatimattāya. Anissito ca viharati na ca ki[ñ]ci lokee[10] upādiyati. Evam pi bhikkha-
5. ve bhikkhu kāyee[6] kāyānupassi[5] viharati. ~~ Assa [vā] pana atthi kāyo ti sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñānamattāya[9]
6. patissatimattāya. Anissito ca viharati lokee[10] ki[ñ]ci na ca upā-diyati. Bhikkhave bhikkhu evam pi kāye kāyānupassi[5] viharati.~~Navamaṁ
7. sīvatikaṁ[11]. ~~ Kāyānupassanā-satipaṭṭhānā[m]. ~~ Katañ-ca[12] bhikkhave bhikkhu veedanāsu[13] vedanānupassi[5] viharati? Idha bhikkhave bhikkhu sukhaṁ

1. kho
2. evaṁ-dhammo
3. evaṁ-bhāvī
4. anatīto
5. -ānupassī
6. kāye
7. kāyasmiṁ
8. pan'assa; pana assa
9. ñāṇa-mattāya
10. loke
11. sīvathikaṁ
12. Kathañ ca
13. vedanāsu

25

[testet] látna a [hullagyűjtő területre vetve], akkor ő ezt így hasonlítja össze azzal: „Bizony, ez a test is hasonló természetű, olyanná lesz, mint az, és nem kerülheti el mindezt."

Így a testet belülről szemlélve időzik a testnél, vagy a testet kívülről szemlélve időzik a testnél, avagy a testet belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a testnél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a testnél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a testnél, avagy a keletkezés[- és elmúlás]-tényezőket [egyaránt] szemlélve időzik a testnél. ~~

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben. ~~

[Avagy] másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Test létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a testnél, a test szemlélése közben.~~

(Ez volt) A kilencedik halott test feletti szemlélődés (bekezdése). ~~

(És ez volt) A test feletti szemlélődés (fejezet) a figyelés területeiből. ~~

Szerzetesek, és hogyan időzik a szerzetes az érzéseknél, az érzések szemlélése közben?

Ímhol, szerzetesek, a szerzetes kellemes

26

1. veedanaṁ[1] veediyāmāno[2] sukhaṁ vedanaṁ veediyāmiti[3] pajānāti, dukkhaṁ vedanaṁ veediyāmānoo[2] dukkhaṁ vedanaṁ vediyāmiti[3] pajānāti. Adukkhamasukhaṁ
2. vedanaṁ vediyāmītimāno[2] adukkha[ma]sukkhaṁ vedanaṁ vediyāmiti[3] pajānāti. Sāmisaṁ vā sukhaṁ vedanaṁ vediyāmāno[2] sāmisaṁ sukhaṁ vedanaṁ vediyāmiti[3] [pajānāti]. Nirāmisaṁ vā su-
3. khaṁ veedanaṁ[1] vediyāmāno[2] nirāmisaṁ sukhaṁ vedanaṁ vediyāmīti pajānāti. Sāmisaṁ [vā] sukhaṁ[4] vedanaṁ vediyāmāno[2] sāmisaṁ sukhaṁ[4] vedanaṁ
4. vediyāmīti pajānāti. Nirāmisaṁ vā dukkhaṁ vedanaṁ vediyāmānoo[2] nirāmisaṁ dukkhaṁ vedanaṁ vediyāmīti [pa]jānāti. Sāmisaṁ vā adukkhamasukhaṁ
5. vedanaṁ vediyāmāno[2] [sāmisaṁ] adukkha[ma]sukhaṁ vedanaṁ vediyāmiti[3] pajānāti. Nirāmisaṁ vā adukkhamasukhaṁ vedanaṁ [vediyamāno nirāmisaṁ adukkhamasukhaṁ vedanaṁ] vediyāmiti[3] pajānāti. ~~ (bhi)
6. Bhikkhave bhikkhu vedanāsū[5] vedanānupassi[6] katañca[7] viharati? Bhikkhave bhikkhu idha sukhaṁ vedanaṁ vediyāmāno[2] sukhaṁ veda[na]ṁ vediyāmīti pājānāti[8], dukkhaṁ
7. vedanaṁ vediyāmāno[2] dukkhaṁ vedanaṁ vediyāmīti pajānāti. Adukkhama[sukhaṁ] vedanaṁ vediyāmāno[2] adukkhamasu[kha]ṁ vedanaṁ vediyāmiti[3] pajānāti. Sāmisaṁ vā

1. vedanaṁ
2 vediyamāno
3.vediyāmīti
4. sukhaṁ helyett dukkhaṁ
5. vedanāsu
6. vedanānupassī
7. kathañ ca
8. pajānāti

26

érzést érezvén tudja: „Kellemes érzést érzek", kellemetlen érzést érezvén tudja: „Kellemetlen érzést érzek". Közömbös[32] érzést érezvén tudja: „Közömbös érzést érzek". Világias[33] kellemes érzést érezvén [tudja:] „Világias kellemes érzést érzek". Nem-világias[34] kellemes érzést érezvén tudja: „Nem-világias kellemes érzést érzek." Világias kellemetlen érzést érezvén tudja: „Világias kellemetlen érzést érzek". Nem-világias kellemetlen[35] érzést érezvén tudja: „Nem-világias kellemetlen érzést érzek". Világias közömbös érzést érezvén tudja „[Világias] közömbös érzést érzek". Nem-világias közömbös[36] érzést [érezvén] tudja: [„Nem-világias közömbös érzést] érzek".

Szerzetesek, és hogyan időzik a szerzetes az érzéseknél, az érzések szemlélése közben?

Ímhol, szerzetesek, a szerzetes kellemes érzést érezvén tudja: „Kellemes érzést érzek", kellemetlen érzést érezvén tudja: „Kellemetlen érzést érzek". Közömbös érzést érezvén tudja: „Közömbös érzést érzek". Világias

18

1. sukhaṁ vedanaṁ vediyāmāno[1] sāmisaṁ (vā) sukhaṁ vedanaṁ vediyāmīti pajānāti. Nirāmisaṁ vā sukhaṁ vedanaṁ vediyā-māno[1] [nirāmisaṁ sukhaṁ vedanaṁ vediyā]miti[2] pajānāti. Sāmisaṁ vā duṁkhaṁ[3] ve-
2. danaṁ vediyāmāno[1] sāmsaṁ[4] dukkhaṁ vedanaṁ vediyāmīti pajānāti. Nirāmisaṁ vā suṁkhaṁ[5] veedanaṁ[6] veediyāmāno[1] nirāmisaṁ sukhaṁ[5] vedanaṁ vediyāmiti[2] [pajānāti]. Sāmi-
3. saṁ vā adukkhamasukhaṁ [vedanaṁ] vediyāmāno[1] sāmisaṁ (vā) adukkhamasukhaṁ vedanaṁ vediyāmiti[2] pajānāti. Nirāmisaṁ vā adukkhamasukhaṁ vedanaṁ vediyā-
4. māno[1] (nirāmisaṁ vā adukkhasukhaṁ vedanaṁ vediyāmāno) nirāmisaṁ adukkhamasukhaṁ vedanaṁ vediyāmiti[2] pajānāti. ~~ Iti ajjha-
5. ttaṁ vā vedanāsu vedanānupassi[7] viharati, bahiddhā vā vedanāsu vedanānupassi[7] viharati, ajjhattabahiddhā vā veedanāsu[8] vedanānupassi[7] vi-
6. harati. Samudayadhammānupassi[7] (viharati) vā vedanāsu viharati, vayadhammānupassi[7] vā eddanāsu[8] viharati, samudaya-vayadhammānupassi[7] vā vedanāsu viharati. Atthi vedanā ti vā panassa[12]
7. sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñānamattāya[9] patissatimatthāya[10]. Anissito ca viharati na ca kiñci lokee[11] upādiyati. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu vedanāsu vedanā-

1. vediyamāno
2. vediyāmīti
3. dukkhaṁ
4. sāmisaṁ
5. sukhaṁ helyett dukkhaṁ
6. vedanaṁ
7. -ānupassī
8. vedanāsu
9. ñāṇa-mattāya
10. patissati-mattāya
11. loke
12. pan' assa; pana assa

18

kellemes érzést érezvén tudja: „Világias kellemes érzést érzek". Nem-világias kellemes érzést érezvén tudja: [„Nem-világias kellemes érzést érzek"]. Világias kellemetlen érzést érezvén tudja: „Világias kellemetlen érzést érzek". Nem-világias kellemetlen érzést érezvén [tudja:] „Nem-világias kellemetlen érzést érzek". Világias közömbös [érzést] érezvén tudja: „Világias közömbös érzést érzek". Nem-világias közömbös érzést érezvén tudja: „Nem-világias közömbös érzést érzek". ~~

Így az érzéseket belülről[37] szemlélve időzik az érzéseknél, vagy az érzéseket kívülről[38] szemlélve időzik az érzéseknél, avagy az érzéseket belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik az érzéseknél.

A keletkezés-tényezőket[39] szemlélve időzik az érzéseknél, vagy az elmúlás-tényezőket[40] szemlélve időzik az érzéseknél, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik az érzéseknél.

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Érzés létezik"[41], a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így (időzik), szerzetesek, a szerzetes az érzéseknél, az érzések

17

1. -nupassi[2] viharati. ~~ Iti ajjhattaṁ vā vedaṇāsu[1] veedanānu-
   passi[2] viharati, bahiddhā vā vedanāsu vedanānupassi[2] viharati
   (bahiddhā vā vedanāsu vedanānupassi[2] viharati),
2. ajjhattabahiddhā vā veedanāsu[1] vedanānupassi[2] viharati. Samu-
   dayadhammānupassi[3] vā veedanāsu[1] viharati, vayadhammānu-
   passi[3] vā vedanāsu viharati, samudaya[vaya]dhammānupassi[3] vā
   vedanāsu
3. viharati. Assa pana atthi vedanā ti vā sati paccupaṭṭhitā hoti
   yāvad eva ñānamattāya[4] patissatimattāya. Anissito ca viharati
   lokee[5] ki-
4. ñci na ca upādiyati. Bhikkhave bhikkhu evaṁ kho vedanāsu
   vedanānupassi[2] viharati. ~~ Evaṁ navavidha vedanānupassa-
   nā vuttā.
5. ~~ Vedanānupassanā-satipaṭṭhānā[14]. ~~ Katañca[6] bhikkhave
   bhikkhu citte cittānupassi[7] viharati? Idha bhikkhave bhikkhu
6. sārāgaṁ[8] vā cittaṁ sārāgaṁ[8] cittaṁtti[9] pājānāti[10], vītarāgaṁ vā
   cittaṁ vītarāgaṁ cittan ti pajānāti, sadosaṁ vā cittaṁ sadoo-
   saṁ[11] cittan ti pājānāti[10], vītadosaṁ vā
7. cittaṁ vitadoosan[12] cittan ti pajānāti, samohaṁ vā cittaṁ
   samohaṁ cittan ti pajānāti, vītamohaṁ vā cittaṁ vitamohaṁ[13]
   cittan ti pajānāti, saṁkhittaṁ vā cittaṁ

1. vedanāsu
2. vedanānupassī
3. -ānupassī
4. ñāṇa-mattāya
5. loke
6. Kathañ ca
7. cittānupassī
8. sarāgaṁ
9. cittan ti
10. pajānāti
11. sadosaṁ
12. vītadosaṁ
13. vītamohaṁ
14. -satipaṭṭhānaṁ

17

szemlélése közben időzik. ~~

Így az érzéseket belülről szemlélve időzik az érzéseknél, vagy az érzéseket kívülről szemlélve időzik az érzéseknél, avagy az érzéseket belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik az érzéseknél.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik az érzéseknél, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik az érzéseknél, avagy a keletkezés-[és elmúlás]-tényezőket [egyaránt] szemlélve időzik az érzéseknél.

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „Érzés létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes az érzéseknél, az érzések szemlélése közben. ~~

Eképpen hangzott a kilencféle érzés szemlélés. ~~

(És ez volt) Az érzések szemlélése (fejezet) a figyelés területeiből. ~~

Szerzetesek, és hogyan időzik a szerzetes a *citta*nál a *citta*[42] szemlélése közben?

Ímhol, szerzetesek, a szerzetes
a mohó vággyal[43] eltöltött *citta*ról tudja, hogy az „Mohó vággyal telt",
a mohó vágytól mentes *citta*ról tudja, hogy az „Mohó vágy nélküli",
a gyűlölettel[44] eltöltött *citta*ról tudja, hogy az „Gyűlölettel telt",
a gyűlölettől mentes *citta*ról tudja, hogy az „Gyűlölet nélküli",
az elvakult[45] *citta*ról tudja, hogy az „Elvakultsággal telt",
az elvakultságtól mentes *citta*ról tudja, hogy az „Elvakultság nélküli",
a beszűkült[46] *citta*ról

5

1. saṁkhittaṁ cittan ti pajānāti, vikkhittaṁ vā cittaṁ vikkhittaṁ cittan ti pajānāti, mahaggataṁ vā cittaṁ mahaggataṁ cittan ti pajānāti, amahaggataṁ vā cittaṁ
2. (amahagga) amahaggataṁ cittan ti pajānāti, savuttara[1] vā cittaṁ savuttaraṁ[1] cittan ti pajānāti, anuttaraṁ vā cittaṁ anuttaraṁ cittan ti pajānāti, sāmāhitaṁ[2] vā
3. cittaṁ sāmāhitaṁ[2] cittaṁ[3] ti pajānāti, asamāhitaṁ vā cittaṁ asamāhi(t)taṁ ci(ttaṁ)ttan ti pajānāti, vimuktaṁ[4] vā cittaṁ vimuktaṁ[4] cittaṁ[3]
4. (ci)[ti] pajānāti, avimuktaṁ[5] vā cittaṁ avimuktaṁ[5] cittaṁ[3] ti pajānāti. ~~ Bhikkhave bhikkhu cittee[6] cittānupassi[7] kataṁca[8] viharati?
5. Bhikkhave bhikkhu idha sārāgaṁ[9] vā cittaṁ sārāgaṁ[9] cittaṁ[3] ti pājānāti[10], virāgaṁ[11] vā cittaṁ virāgaṁ[11] cittan ti pajānāti, sadosaṁ vā
6. cittaṁ sadosaṁ cittan ti pajānāti, vītadoosaṁ[12] vā cittaṁ vītadosaṁ cittaṁ[3] ti pajānāti, samoham vā cittaṁ samohaṁ cittan ti pajānāti, vita-
7. mohaṁ[13] vā cittaṁ vītamohan[13] (ti) [citta]n ti pajānāti, saṁkhittaṁ vā cittaṁ saṁkhittaṁ cittan ti pajānāti, vikkhittaṁ vā cittaṁ vikkhittaṁ (cittaṁ) cittaṁ[3] ti

1. sa-uttaraṁ
2. samāhitaṁ
3. cittan
4. vimuttaṁ
5. avimuttaṁ
6. citte
7. cittānupassī
8. kathañ ca
9. sarāgaṁ
10. pajānāti
11. vītarāgaṁ
12. vītadosaṁ
13. vītamohaṁ

5

tudja, hogy az „Beszűkült”,
a szétszórt[47] *citta*ról tudja, hogy az „Szétszórt”,
az emelkedett[48] *citta*ról tudja, hogy az „Emelkedett”,
a fejletlen[49] *citta*ról tudja, hogy az „Fejletlen”,
a felülmúlható[50] *citta*ról tudja, hogy az „Felülmúlható”,
a felülmúlhatatlan[51] *citta*ról tudja, hogy az „Felülmúlhatatlan”,
a lecsillapított[52] *citta*ról tudja, hogy az „Lecsendesült”,
a le nem csillapított *citta*ról tudja, hogy az „Nem lecsendesült”,
a felszabadított[53] *citta*ról tudja, hogy az „Felszabadult”,
a fel nem szabadított *citta*ról tudja, hogy az „Nem felszabadult”.
~~

Szerzetesek, és hogyan időzik a szerzetes a *citta*nál a *citta* szemlélése közben?

Ímhol, szerzetesek, a szerzetes
a mohó vággyal eltöltött *citta*ról tudja, hogy az „Mohó vággyal telt”,
a mohó vágytól mentes *citta*ról tudja, hogy az „Mohó vágy nélküli”,
a gyűlölettel eltöltött *citta*ról tudja, hogy az „Gyűlölettel telt”,
a gyűlölettől mentes *citta*ról tudja, hogy az „Gyűlölet nélküli”,
az elvakult *citta*ról tudja, hogy az „Elvakultsággal telt”,
az elvakultságtól mentes [*citta*]ról tudja, hogy az „Elvakultság nélküli”,
a beszűkült *citta*ról tudja, hogy az „Beszűkült”,
a szétszórt *citta*ról tudja, hogy az „Szétszórt”,

6

1. pājānāti[1], mahaggataṁ vā cittaṁ mahaggataṁ ci[tta]n ti pājā-
nāti[1] amahaggataṁ vā cittaṁ amahaggataṁ cittan ti pajānāti,
savuttaraṁ[2] vā cittaṁ savuttaraṁ[2] cit-
2. tan ti pajānāti, anuttaraṁ vā cittaṁ anuttaraṁ cittaṁ[3] ti pajā-
nāti, sāmāhitaṁ[4] vā cittaṁ sāmāhitaṁ[4] cittan ti pajānāti,
asamāhitaṁ vā cittaṁ asamāhitaṁ cit-
3. [tan] ti pajānāti, vimuttaṁ vā cittaṁ vimuttaṁ cittan ti pajānāti,
avimuttaṁ vā cittaṁ avimuttam ci[tta]n ti pajānāti. ~~ Iti
ajhjhattaṁ[5] vā
4. cittee[6] cittānupassi[7] viharati, bahiddhā vā cittee[6] cittānupassi[7]
viharati, ajjhattabahiddhā vā cittee[6] cittānupassi[7] viharati. Sa-
mudayadhammā-
5. nupassi[8] vā cittasmin[9] viharati, vayadhammānupassi[8] vā cittas-
miṁ viharati, samudayavayadhāmmānupassi[10] vā cittasmin[9]
viharati. Atthi cittan ti vā pā-
6. nassa[11] sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñānamattāya[12] patissa-
timattāya. Anissito ca viharati na ca kiñci lokee[13] upādiyati.
Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu cittee[6]
7. cittānupassi[7] viharati. ~~ Iti ajjhattaṁ vā cittee[6] cittānupassi[7]
viharati, bahiddhā vā cittee[16] cittānupassi[7] viharati, ajjhatta-
bahiddhā vā cittee[6] cit-

1. pajānāti
2. sa-uttaraṁ
3. cittan
4. samāhitaṁ
5. ajjhattaṁ
6. citte
7. cittānupassī
8. -ānupassī
9. cittasmiṁ
10. samudayavayadhammānupassī
11. pan' assa; pana assa
12. ñāṇa-mattāya
13. loke

6

tudja, az emelkedett *citta*ról tudja, hogy az „Emelkedett”
a fejletlen *citta*ról tudja, hogy az „Fejletlen”,
a felülmúlható *citta*ról tudja, hogy az „Felülmúlható”,
a felülmúlhatatlan *citta*ról tudja, hogy az „Felülmúlhatatlan”,
a lecsillapított *citta*ról tudja, hogy az „Lecsendesült”,
a le nem csillapított *citta*ról tudja, hogy az „Nem lecsendesült”,
a felszabadított *citta*ról tudja, hogy az „Felszabadult”,
a fel nem szabadított *citta*ról tudja, hogy az „Nem felszabadult”.
~~

Így a *citta*t belülről[54] szemlélve időzik a *citta*nál, vagy a *citta*t kívülről[55] szemlélve időzik a *citta*nál, avagy a *citta*t belülről és kívülről egyaránt szemlélve időzik a *citta*nál.

A keletkezés-tényezőket[56] szemlélve időzik a *citta*nál, vagy az elmúlás-tényezőket[57] szemlélve időzik a *citta*nál, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a *citta*nál.

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „*Citta* létezik”[58], a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a *citta*nál, a *citta* szemlélése közben. ~~

Így a *citta*t belülről szemlélve időzik a *citta*nál, vagy a *citta*t kívülről szemlélve időzik a *citta*nál, avagy belülről és kívülről egyaránt a *citta*nál

8

1. -ttānupassi[1] viharati. Samudayadhammānupassi[1] vā cittasmin[2] viharati, vayadhammānupassi[1] vā cittasmin[2] viharati, samudaya-vayadhammānupassi[1] vā cittasmin[2] viharati.
2. Assa pana atthi cittan ti vā sati paccupaṭṭhitā hoti yāvad eva ñānamattāya[3] patissatimattāya. Anissito ca viharati lokee[4] kiñci na ca upādiyati. Bhikkhave bhi-
3. kkhu evaṁ kho cittee[4] cittānupassi[1] viharati. ~~ E(ṁ)vaṁ solasavidhena[5] cittānupassanā vuktā[6]. ~~ Cittānu-
4. passanā-satipaṭṭhānā[14]. ~~ Katañca[7] [bhikkhave] bhikkhu dhammesu dhammānupassi[1] viharati? Idha bhikkhave bhikkhu dhammesu dhammānupassi[1] viharati pa-
5. [ñ]casu nīvaraneesu[8]. (Idha bhikkhave bhikkhu dhammesu dhammānupassi[1] viharati pañcasu nīvaraneesu[8] dhammesu dhammānupassi[1]. ~~ Bhikkhave bhikkhu
6. dhammesu dhammānupassī katañca[7] viharati? Bhikkhave bhikkhu idha pañcasu nīvaranesu[8] dhammesu dhammānupassi[1] viharati.) Bhikkhave bhikkhu pañcasu nīvaranee-
7. su[8] dhammesu dhammānupassi[1] kataṁñca[7] viharati? ~~ Idha bhikkhave bhikkhu santaṁ vā ajjhattaṁ kāmacchanda[ṁ] atthi me ajjhattaṁ kāmacchando ti pājānāti[9], asaṁ-
8. taṁ[10] vā ajjhattaṁ [kāmacchandaṁ natthi me ajjhattaṁ] kāmacchando ti pajānāti. Yāthā[11] ca anuppannassa kāmacchandassa uppādo hoti taṅ ca pajānāti, yāthā[11]ca uppannassa [kāmacchandassa] pāhānaṁ[12] hoti taṁ[13] ca pā-[jānāti],[9]

1. -ānupassī
2. cittasmiṁ
3. ñāṇa-mattāya
4. citte
5. soḷasavidhena
6. vuttā
7. Kathañ ca
8. nīvaraṇesu
9. pajānāti
10. asantaṁ
11. yathā
12. pahānaṁ
13. taṅ ca
14. -satipaṭṭhānaṁ

8

időzik a (*citta)* szemlélése közben.

A keletkezés-tényezőket szemlélve időzik a *citta*nál, vagy az elmúlás-tényezőket szemlélve időzik a *citta*nál, avagy a keletkezés- és elmúlás-tényezőket egyaránt szemlélve időzik a *citta*nál.

Avagy másként (kifejezve), a figyelme alapján az jelenik meg, hogy „C*itta* létezik", a tudás- és a figyelmes jelenlét függvényében. És függetlenül időzik, nem ragaszkodva semmihez a világon.

Hát így időzik, szerzetesek, a szerzetes a *citta*nál, a *citta* szemlélése közben.~~

Eképpen hangzott a tizenhatféle *citta* szemlélés. ~~

(És ez volt) A *citta* szemlélése (fejezet) a figyelés területeiből. ~~

Szerzetesek, és hogyan időzik a szerzetes a *dhamma*knál a *dhamma*k[59] szemlélése közben?

Ímhol, szerzetesek, a szerzetes az öt benső akadály[60] fényében időzik a *dhamma*knál a *dhamma*k szemlélése közben.

Szerzetesek, és hogyan időzik a szerzetes az öt benső akadály fényében a *dhamma*knál, a *dhamma*k szemlélése közben?

Szerzetesek, a szerzetes, érzéki vágy[63] lévén[61] benne[62], tudja: „Érzéki vágy van jelen bennem", nem lévén benne [érzéki vágy], tudja: „[Nincs jelen bennem] érzéki vágy".

És ahogy egy még fel nem támadt[64] érzéki vágy felmerülése[65] megtörténik, tudomása van róla[66]; és ahogy a már felmerült[67] [érzéki vágy] elhagyása[68] történik, [tudomása van] róla,

7

1. -ānaṁ hoti [tañ ca pajānāti], yāthā[1] ca pāhīnassa[2] kāmac-
chandassa āyatiṁ anuppādo hoti tañ ca pajānāti. ~~ Bhik-
khave bhikkhu idhā[3] santaṁ vā ajjhattaṁ kāmacchandaṁ me
2. ajjhattaṁ kāmacchando atthi ti pajānāti, asantaṁ vā ajjhattaṁ
kāmacchandan[4] me ajjhattaṁ kāmacchando natthi ti[5] pajānāti.
Yāthā[1] ca anuppannassa kāmaccham-
3. dassa[6] uppādoo[7] hoti tañ ca pajānāti, yāthā[1] ca uppannassa
kāmacchandassa pāhānaṁ[8] hoti tañ ca pajānāti, yāthā[1] ca
pahīnassa kā-
4. macchandassa āyatin[9] anuppādoo[10] hoti ta[ñ] ca pajānāti. ~~
Santaṁ vā ajjhattaṁ vyāpādaṁ atthi mee[11] ajjhattaṁ vyāpādo
ti pā-
5. jānāti[12], asantaṁ vā ajjhattaṁ vyāpādaṁ natthi me ajjhattaṁ
vyāpādo ti pājānāti[12]. Yāthā[1] ca anuppannassa [vyāpādassa]
uppādoo[7] hoti tañ ca pajānāti, yā-
6. thā[1] ca uppanna(ṁ)ssa vyāpādassa pāhānaṁ[8] hoti tañ ca
pajānāti, yāthā[1] ca pahīnassa vyāpādassa āyatiṁ anuppādoo[10]
hoti tañ ca pajānāti. ~~ Saṁ-
7. taṁ[13] vā ajjhattaṁ vyāpādaṁ me ajjhattaṁ vyāpādo atthi ti
pajānāti, asantaṁ vā ajjhattaṁ vyāpādaṁ (mee[11] ajjhattaṁ
vyāpādaṁ) me ajjhattaṁ vyāpādoo[14] na-
8. tthi ti pajānāti. Yāthā[1] ca anuppannassa vyāpādassa uppādoo[7]
hoti tañ ca pajānāti, yāthā[1] ca uppannassa vyāpādassa pāhā-
naṁ[8] hoti tañ ca pājānāti[12], yāthā[1] ca pahī-

1. yathā
2. pahīnassa
3. idha
4. kāmacchandaṁ
5. ti
6. kāmacchandassa
7. uppādo
8. pahānaṁ
9. āyatiṁ
10. anuppādo
11. me
12. pajānāti
13. santaṁ
14. vyāpādo

7

(el)hagyása történik [tudomása van róla]; és hogy az elhagyott[69] érzéki vágy jövőbeni felmerülése nem történik meg[70], tudomása van róla. ~~

Ímhol, szerzetesek, a szerzetes, érzéki vágy lévén benne, tudja: „Érzéki vágy van jelen bennem", nem lévén benne érzéki vágy, tudja: „ Nincs jelen bennem érzéki vágy".

És ahogy egy még fel nem támadt érzéki vágy felmerülése megtörténik, tudomása van róla; és ahogy a már felmerült érzéki vágy elhagyása történik, tudomása van róla; és hogy az elhagyott érzéki vágy jövőbeni felmerülése nem történik meg, tudomása van róla. ~~

Rosszakarat[71] lévén benne, tudja: „Rosszakarat van jelen bennem", nem lévén benne rosszakarat, tudja: „Nincs jelen bennem rosszakarat".

És ahogy a még fel nem támadt rosszakarat felmerülése megtörténik, tudomása van róla; és ahogy a már felmerült rosszakarat elhagyása történik, tudomása van róla; és hogy az elhagyott rosszakarat jövőbeni felmerülése nem történik meg, tudomása van róla. ~~

Rosszakarat lévén benne, tudja: „Rosszakarat van jelen bennem", nem lévén benne rosszakarat, tudja: „Nincs jelen bennem rosszakarat".

És ahogy a még fel nem támadt rosszakarat felmerülése megtörténik, tudomása van róla; és ahogy a már felmerült rosszakarat elhagyása történik, tudomása van róla; és hogy az el-

19

1. -nassa vyāpādassa āyatiṁ anuppādoo[1] hoti taṅ ca pajānāti. ~~ Santaṁ vā ajjhattaṁ thiṇamiddhaṁ[2] atthi me ajjhattaṁ thiṇamiddhan[3] ti pajānāti, asantaṁ vā ajjhat-
2. taṁ thiṇamiddhaṁ[2] natthi me ajjhattaṁ thīnamiddhan ti pajānāti. Yāthā[4] ca anuppaṇṇassa[5] thiṇamiddhassa[6] uppādoo[7] hoti taṅ ca pajāṇāti[8], yāthā[4] ca uppaṇṇassa[9] thiṇamiddhassa[6] pāhānaṁ[10] ho-
3. ti taṅ ca pajāṇāti[8], yāthā[4] ca pahinassa[11] thīnamiddhassa ayatiṁ[12] anuppādoo[1] hoti taṅ ca pajāṇāti[8]. ~~ Santaṁ vā ajjhattaṁ thīṇamiddhaṁ[3] (me) ajjha-
4. ttaṁ thīnamiddhaṁ me atthi ti pājānāti[8], assantaṁ[13] vā ajjhattaṁ thīnamiddhaṁ me ajjhattaṁ thīṇamiddhaṁ[2] natthi ti pajāṇāti[8]. Yāthā[4] ca a-
5. nuppannassa thīṇamiddhassa[6] uppādo hoti taṅ ca pajānāti, yāthā[4] ca uppannassa thīṇamiddhassa[6] pāhānaṁ[10] hoti taṅ ca pajānāti, yāthā[4] ca
6. pahīnassa thīnamiddhassa āyatiṁ anuppādo hoti taṅ ca pajānāti. ~~ (A)Santaṁ vā ajjhattaṁ uddha[cca]kukkuccaṁ atthi me ajjhattaṁ uddha[cca]kukkuccaṁ[14] ti pājānā-
7. ti[8], asantaṁ vā ajjhattaṁ uddha[cca]kukkuccaṁ natthi me ajjhattaṁ uddha[cca]kukkucca[n ti] (ssa) pajānāti. Yāthā[4] ca anuppannassa uddha[cca]kukkuccassa uppādo hoti

1. anuppādo
2. thīna-middhaṁ
3. thīna-middhan
4. yathā
5. anuppannassa
6. thīna-middhassa
7. uppādo
8. pajānāti
9. uppannassa
10. pahānaṁ
11. pahīnassa
12. āyatiṁ
13. asantaṁ
14. uddhacca-kukkuccan

19

hagyott rosszakarat jövőbeni felmerülése nem történik meg, tudomása van róla. ~~

Tunyaság és tompultság[72] lévén benne, tudja: „Tunyaság és tompultság van jelen bennem", nem lévén benne tunyaság és tompultság, tudja: „Nincs jelen bennem tunyaság és tompultság".

És ahogy a még fel nem támadt tunyaság és tompultság felmerülése megtörténik, tudomása van róla; és ahogy a már felmerült tunyaság és tompultság elhagyása történik, tudomása van róla, és hogy az elhagyott tunyaság és tompultság jövőbeni felmerülése nem történik meg, tudomása van róla. ~~

Tunyaság és tompultság lévén benne, tudja: „Tunyaság és tompultság van jelen bennem", nem lévén benne tunyaság és tompultság, tudja: „Nincs jelen bennem tunyaság és tompultság".

És ahogy a még fel nem támadt tunyaság és tompultság felmerülése megtörténik, tudomása van róla; és ahogy a már felmerült tunyaság és tompultság elhagyása történik, tudomása van róla; és hogy az elhagyott tunyaság és tompultság jövőbeni felmerülése nem történik meg, tudomása van róla. ~~

Nyughatatlanság és aggodalom[73] lévén benne, tudja: „Nyughatatlanság és aggodalom van jelen bennem", nem lévén benne nyughatatlanság és aggodalom, tudja: „Nincs jelen bennem nyughatatlanság és aggodalom".

És ahogy a még fel nem támadt nyughatatlanság és aggodalom felmerülése megtörténik,

20

1. tañ ca pajānāti, yāthā[1] ca uppannassa uddha[cca]kukkuccassa pāhānaṁ[2] hoti tañ ca pajānāti, yāthā[1] ca pahīnassa uddha-[cca]kukkuccassa āyatiṁ
2. anuppādo hoti [tañ ca pajānāti]. ~~ Santaṁ vā ajjhattaṁ uddha[cca]kukkuccaṁ me ajjhattaṁ uddha[cca]kukkuccaṁ atthi ti pajānāti, asantaṁ vā ajjhattaṁ uddha[cca]kuk-
3. kuccaṁ me ajjhattaṁ uddha[cca]kukkuccaṁ natthi ti pājānāti[3]. Yāthā[1] ca anuppannassa [uddhaccakukkuccassa] uppādo hoti tañ ca pajānāti, (yāthā[1] ca
4. anuppannassa uppādo hoti tañ ca pajānāti) yāthā[1] ca uppannassa uddha[cca]kukkuccassa pāhānaṁ [2] hoti tañ ca pajānāti, yā-
5. thā[1] ca pahīnassa uddha[cca]kukkuccassa āyatiṁ anuppādo hoti tañ ca pajānāti. ~~ Santaṁ vā ajjhattaṁ vicikiccā[4] atthi me a-
6. jjhattaṁ vicikiccā[5] ti pājānāti[3], asantaṁ vā ajjhattaṁ vicikiccā[4] natthi me ajjhattaṁ vicikiccā[5] ti pajānāti. Yāthā[1] ca anuppannāya vicikiccāya[6] uppādo hoti
7. tañ ca pājānāti[3], yāthā[1] ca uppannāya vicikiccāya[6] pāhānāṁ[2] hoti ta[ñ] ca pajānāti, yāthā[1] ca pahīnassa[7] vicikiccāya[6] ayatiṁ[8] anuppādo hoti tañ ca pajānāti. ~~

1. yathā
2. pahānaṁ
3. pajānāti
4. vicikicchaṁ
5. vicikicchā
6. vicikicchāya
7. pahīnāya
8. āyatiṁ

20

tudomása van róla; és ahogy a már felmerült nyughatatlanság és aggodalom elhagyása történik, tudomása van róla; és hogy az elhagyott nyughatatlanság és aggodalom jövőbeni felmerülése nem történik meg, [tudomása van róla.] ~~

Nyughatatlanság és aggodalom lévén benne, tudja: „Nyughatatlanság és aggodalom van jelen bennem", nem lévén benne nyughatatlanság és aggodalom, tudja: „Nincs jelen bennem nyughatatlanság és aggodalom".

És ahogy a még fel nem támadt [nyughatatlanság és aggodalom] felmerülése megtörténik, tudomása van róla; és ahogy a már felmerült nyughatatlanság és aggodalom elhagyása történik, tudomása van róla; és hogy az elhagyott nyughatatlanság és aggodalom jövőbeni felmerülése nem történik meg, tudomása van róla. ~~

Bizonytalanság[74] lévén benne, tudja: „Bizonytalanság van jelen bennem", nem lévén benne bizonytalanság, tudja: „Nincs jelen bennem bizonytalanság".

És ahogy a még fel nem támadt bizonytalanság felmerülése megtörténik, tudomása van róla; és ahogy a már felmerült bizonytalanság elhagyása történik, tudomása van róla; és hogy az elhagyott bizonytalanság jövőbeni felmerülése nem történik meg, tudomása van róla. ~~

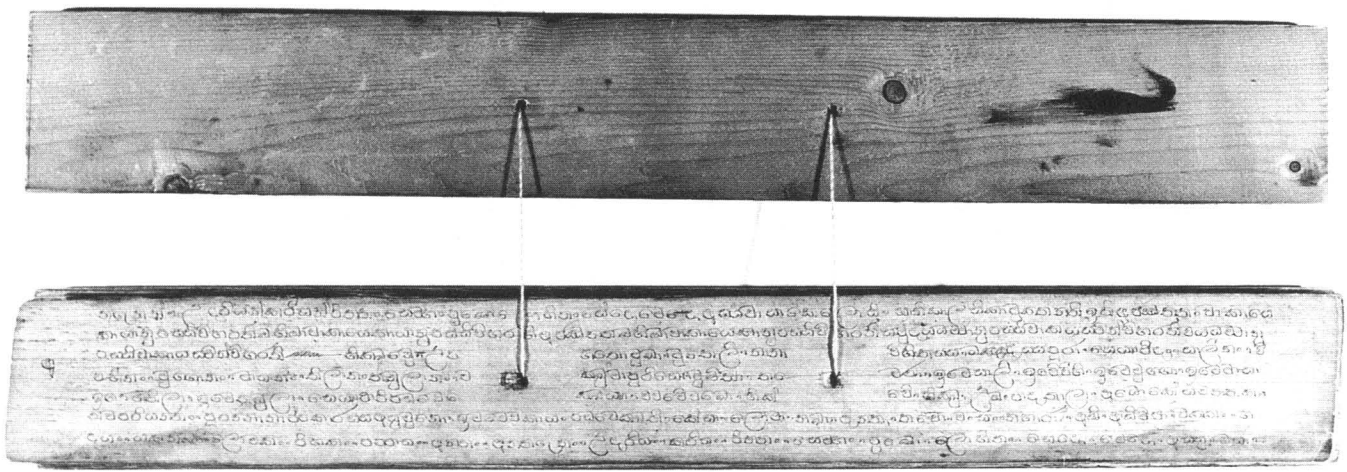

A kézirat első oldala

JEGYZETEK*

1. viharati
(vi+harati): 1. időzik, lakik, lakozik; 2. marad, tartózkodik; 3. viselkedik. Szinonímái: *iriyati, vattati, pāleti, yapeti, yāpeti, carati.*

2. bhikkhu: koldus, kolduló ember, buddhista szerzetes

3. kāyānupassanā
kāya+anupassanā, anupassanā (szkt.: *anudarśanā, anupaśyanā*), *anupassati (anu+passati)*: 1. szemlél, elmélkedik; 2. megnéz, megvizsgál, megfigyel; 3. észlel, észrevesz, felfedez

4. suññāgāra - gato
suññāgāra (suñña+āgāra): 1. kietlen, lakatlan környék, üres hely *(suñña)*; 2. félreeső, magányos, elhagyatott hely; 3. elhagyatott, lakatlan, ember nem lakta, elnéptelenedett hely; 4. kietlenség, pusztaság

5. parimukhaṁ satiṁ upaṭṭhapetvā
parimukhaṁ satim upaṭṭhapeti: 1. figyelmét »éberen« előtérbe helyezi, állítja; 2. előre állítja, helyezi »memóriáját«; 3. »éberen« figyel

6. pajānāti
(pa+ÑĀ; szkt.: *pra+JÑĀ):* 1. tud, ismer, tudomása van vmiről; 2. megért, felfog, belátással bír; 3. megismer, felismer; 4. megkülönböztet, észrevesz; 5. kitalál, felfedez.
A *ÑĀ* gyököt részletesen lásd a 16. jegyzet alatt.

7. sabba-kāya-paṭisaṁvedī
paṭisaṁvedī, paṭisaṁvedeti (paṭi+saṁ+VID): 1. érez, érzékel; 2. észlel, észrevesz, meglát; 3. megtapasztal; 4. felfog, megért
VID: tud, ismer, megtapasztal, megérez, érzékel
sabba-kāya: Az egész (légzés)testet, vagyis egyrészt magát a légzés egészét (kezdetét-közepét-végét) tekintve, másrészt az egész testet tekintve, ahogyan abban a légzés történik, nyomonkövetve annak útját

---

* A páli kifejezések alapjelentésén kívül csakis a szövegösszefüggések szempontjából fontos jelentéseket adjuk meg.

(az áramlást) – jóllehet az összpontosításnak az orrlyukakra kell irányulnia!

8. Az eredeti szövegben itt jövő idő áll, a fordításban ezt (a lektor tanácsára) mégis jelen idővel fordítom, mivel itt közeli jövő időről, egy küszöbön álló, éppen készülő cselekvésről van szó. Ugyancsak a lektor tanácsára fordítottam a bekezdés elején álló páli *idha* kifejezést »Ímhol«-lal.

9. ajjhatta
Az, ami személyes, szubjektív, belülről »keletkező«, vagyis belső. Itt a saját testére vonatkozóan; vagyis a saját testét szemléli.

10. bahiddhā
Az előző ellentéte, vagyis külső, kívülről jövő. Itt »másvalakire«, egy másik személy testére vonatkozóan; vagyis egy másik személy testét szemléli.

11. ajjhatta-bahiddhā
Belülről és kívülről egyaránt, vagyis saját testét és másvalaki testét egyaránt szemléli.

12. samudaya-dhammā
Keletkezés- (eredet-, kezdet-,) tényezők, amelyek feltétele mellett a (légzés) test létrejön: a test a maga egészében, az orrnyílások és a *citta,* azaz a »légzés« fiziológiai feltételei.

13. vaya-dhammā
Elmúlás-tényezők, mely feltételek megszűntével a (légzés) test működése megszűnik. Ezek a következők: a teljes test és az orrnyílások felbomlása, valamint a *citta* működésének megszűnése, vagyis a »légzés« fiziológiai feltételeinek megszűnése.

14. paccupaṭṭhitā
Ez a *paccupaṭṭhahati, paccupaṭṭhāti, (paṭi+upa+ṬHĀ)* igék múlt idejű melléknévi igeneve. 1. jelen van; 2. előáll.

15. Atthi kāyo ti
atthi (AS; szkt.: *asti)*: 1. létezik, van, egzisztál; 2. itt van, jelen van, kéznél van; 3. megtörténik, megesik, előfordul, előadódik; 4. időzik, tartózkodik; 5. elér, nyúlik, terjed; 6. »van« (kopulaként); 7. létre jön, lesz, keletkezik, vmivé válik.

Ez az ige a páli nyelvben valakinek, valaminek a létezését nyomatékosan állítja, de nem olyan módon, mint a *hoti (HŪ)*, amely nem hangsúlyoz, hanem inkább egy állapotot jelez, vagy segédigei értelemben szerepel. Az *atthi* igét gyakran egy állítás kezdetekor alkalmazzák, (mint jelen esetben is), mikoron a jelentés van kihangsúlyozva.
Itt: „Test létezik", vagyis pusztán a test-fenomén „van", amely mögött nem létezik semmilyen maradó szubsztancia, szubjektum, személyiség, „én", „enyém", vagy ehhez hasonlók.

16. ñāṇa-mattāya
A *ñāṇa* a *jānāti-ÑĀ* igéből képzett főnév.
jānāti-ÑĀ: 1. tud, ismer, tudomással bír, megtud, ért, járatos valamiben; 2. megismer, felismer; 3. megtapasztal, érzékel; 4. megragad, megért, felfog; 5. kiderít, megtud, megállapít; 6. megvizsgál, tanulmányoz, kutat; 7. emlékezik.
mattāya-matta: 1. mérték; 2. mértékkel, mérték szerint; 3. függvényében.

17. paṭissati-mattāya
paṭi-(s)sati: 1. figyelmesség, figyelem; 2. emlékezés, emlékezet; 3. emlékezőtehetség; 4. figyelmes jelenlét.

18. upādiyati
(upa+ā+DĀ): ragaszkodik, belekapaszkodik, csüng, tapad...

19. sampajāna-kārī hoti
sampajāna-kārin: 1. figyelemmel telt, megfontoltan cselekvő, megfontolt cselekvést bíró; 2. tiszta, világos megértéssel ismerve fel a cselekedeteket és cselekvést, azaz a tevékenységgel való teljesen tisztában levés.
sampajāna (saṁ+pajāna; pajāna-pajānāti): 1. gondos, figyelő, figyelmes, vigyázó, körültekintő; 2. megfontolt.
kārin: birtokosi melléknévként: 1. cselekvést-bíró 2. cselekvő, tevő.

20. tuṇhī-bhāve

21. paccavekkhati
paṭi+avekkhati (paṭi+ava+IKKH; szkt.: *avīkṣate-ĪKṢ)*: 1. elmélkedik; 2. megfontol, fontolgat, fontolóra vesz; 3. szemlél, szemlélődik, realizál; 4. tekintetbe, figyelembe vesz; 5. tekint, tart valaminek, valamilyennek; 6. áttekint, felülvizsgál, átnéz, számba vesz.

22. *uddhaṁ pādatalā adho kesamaṭṭhakā*
Szószerint: a láb talpa felett és a fej haja alatt.

23. *Atthi imasmiṁ kāye*
E testben ... van (vannak), vagyis ezt a testet a felsoroltak alkotják.

24. *mugga*: *phaseolus mungo*

25. *yathā-thitaṁ yathā-paṇihitaṁ*
yathā: 1. amint, mint, amiként, ahogyan; 2. szerint, aszerint, értelmében.
ṭhitaṁ, tiṭṭhati-ṬHĀ: 1. áll, fennáll, van, érvényben van; 2. marad, tartózkodik; 3. lakik, lakozik, időzik; 4. él, életben van, létezik, egzisztál; 5. áll, megáll,
paṇihitaṁ, paṇidahati (pa+ni+DHĀ): 1. alkalmaz, használ, kezel, bánik; 2. irányít, letesz; 3. gondol, vél, vágyakozik.

26. *dhātu*
1. alap, alapelv, elv; 2. alap-tulajdonság, jellegzetesség, jellemző, sajátság, karakter; 3. alap-elem (6+6 *āyatanāni*); 4. természetes feltétel, állapot, természet, hajlam, alkat, tényező; 5. elsődleges, vagyis alapvető elemi szubsztancia.
Itt az anyagi létezés buddhista megközelítése szerinti 4 elsődleges alap-jellegzetességről van szó:
cattāro mahā-bhūtā(ni): pathavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu;
Származása: *dadāti, dahati – DHĀ; dādhāti, dhatté – DHĀ*

27. *pathavī-dhātu:* föld-alapjellegzetesség, vagy szilárdság;
āpo-dhātu: víz-alapjellegzetesség, vagy kohézió;
tejo-dhātu: tűz-alapjellegzetesség , vagy hő, hőmérséklet;
vāyo-dhātu: szél, levegő-alapjellegzetesség, vagy mozgás.

28. *sīvathikā*
Egy olyan hely, ahova az elhalt, meghalt és rothadásnak, bomlásnak indult testeket kiteszik. Hullagyűjtő terület, holtak, hullák mezeje, kertje, de nem a nyugati értelemben vett temető!

29. *so imaṁ eva kāyaṁ upasaṁharati*
Ő a saját testét így veti össze azzal a testtel (a holttesttel vagy tetemmel).

30. upasaṁharati
(upa+saṁ+HAR; szkt.: *HṚ)*: 1. összegyűjt, összeszed; 2. összevet; 3. összekever, összevegyít, elegyít, egyesít.
A kommentár szerint *upaneti*, a szubkommentár szerint pedig *sadisataṁ* a szinonímái.

31. A szerzetes tulajdonképpen a saját testével hasonlítja össze a tetemet, úgy szemléli a holttestet, mint amely a saját testéhez hasonló természetű, vagyis az utóbbi ugyanúgy nem kerülheti el a természet folyamatait, mint az a másik test, mely már bomlásnak indult stb.
E szemlélődés eredményeként levont következtetésnél az »ez« jelenti a saját testét, míg az »az« jelenti az előtte heverő tetemet.

32. adukkhamasukhaṁ
Sem nem kellemes, sem nem kellemetlen.

33. sāmisaṁ
sa+āmisaṁ: Főnévként: 1. hús, nyershús; 2. vágy, kéj, élvezet, öröm, gyönyör. Melléknévként: 1. nyers (hús), előkészítetlen; 2. tapasztalatlan, műveletlen; 3. húsból való, anyagi, fizikai; 4. testi, érzéki, nemi.
A kommentár szerint: háztartással, családdal, otthonnal rendelkező, ezért »világiasnak« nevezendő. A kellemes, kellemetlen és közömbös világias érzések azok, amelyek a világi élethez tartoznak.

34. nirāmisaṁ
nis+āmisaṁ: 1. hús nélküli, nem anyagi; 2. az érzéki vágytól mentes.
Az előző (*sāmisaṁ*) ellentéte, vagyis a háztartással, családdal, otthonnal nem rendelkező, visszavonult, megtartóztató élet érzései. Az előző alapján »nem világiasnak« nevezendő. »Nem világias kellemes érzés« például az a »felemelő hangoltság«, amely a Négy Nemes Igazság valamelyikének belátása által keletkezik.

35. »Nem világias kellemetlen érzés« például az az elkeseredettség, amit a tökéletlenségünkre és gyengeségünkre való ráeszmélés okoz.

36. »Nem világias közömbös érzés« például az az »egykedvű derű« *(upekkhā)*, amit az előrehaladás nyomán keletkező belátás hoz létre.
Mindezeket (33-36-ig) a Magasztos a *Majjhima Nikāya* 137. *sutta*-jában fejti ki részletesen.

37. belülről
Saját érzéseit szemléli.

38. kívülről
Egy másik személy érzéseit szemléli.

39. Az érzések keletkezés-tényezői: szellemi vakság (*avijjā*), szomj (*taṇhā*), *kamma,* érzéki benyomás, az érzék-tárgy megérintése (*phassa*) és a keletkezés általános jellegzetességei.

40. Az érzések elmúlás-tényezői: a négy keletkezés-tényező megszűnése, valamint a felbomlás általános jellegzetességei.

41. Atthi vedanā ti
atthi részletezve lásd a 15. jegyzetben!
Itt: „Érzés létezik", vagyis pusztán az érzés-fenomén „van", amely mögött nem létezik semmilyen maradó szubsztancia, szubjektum, sem személyiség, »én«, »enyém«, vagy ehhez hasonlók.

42. citta
A szövegkörnyezetébe ágyazott *citta* egyetlen szóval történő visszaadását nehezen lehetne megoldani.
A *cinteti, cintayati-CINT, (CIT)* és a *ceteti, cetayati-CET* igékből származtatható, s grammatikailag a *cinteti* ige múlt idejű melléknévi igenevének tekinthető. Ezek főbb jelentései a »gondolkodik, gondol, képzel, vél, töpreng, elmélkedik, tűnődik, mereng, latolgat, mérlegel, megfontol, átgondol, kiagyal, szándékol«.
Az angol és német fordítók, a »mind, consciousness, cognizance, thougt, heart«, azaz elme, tudat, tudatosság, öntudat, megismerés, felfogás, észlelés, gondolkodás, gondolat, szív, illetve »Geist, Bewußtsein, Bewußtseinszustand, Bewußtseinsmoment«, azaz szellem, szellemiség, lélek, értelem, elme, tudatállapot, tudatpillanat fogalmakkal adják meg a *citta* jelentését.
Több nyugati buddhista filozófus és gondolkodó a *citta*nak az érzelmi és akarati oldal tekintetében játszott szerepét hangsúlyozza, mint a gondolat »helye« (fészke, zuga) és egyben »szerve«, vagy mint elmeállapot, tudat, tudatállapot, tudatpillanat, lelkiállapot; néhányan pedig a két másik, e területen igen fontos páli kifejezés a *mano* és a *viññāṇa* szinonímájaként kezelik. Ezenkívül mint mentális állapotot szembe szokták helyezni egyrészt a »fizikai« állapottal (*citta - kāya*), másrészt az »intellektuális« állapottal (*citta - manas* és *viññāṇa*). Továbbá jelenthet mentális tárgyat (*ārammaṇaṁ*), avagy bemutatást is – ő »figyel« a gondolatra.

Koordináló, összekapcsoló, összefüggésbe hozó szerepet játszik, ugyanakkor a kezdeményezés is jellemzi. Mindezt a *Dhammasaṅgaṇī*-ban *cittupādo*nak, a *citta* keletkezésének, felmerülésének, megszületésének nevezik.

Ebben a folyamatban a *citta* »ismeri meg« (*vijānāti*) a *dhamma*kat, amelyek a *mano* »tárgyai«, de ugyanúgy ez ismeri meg a látható és tapintható formákat, az illatokat, ízeket, és hangokat is, amelyek az érzékek tárgyai.

Anuruddha, Buddhadatta és Buddhaghosa műveikben megpróbálják láttatni, illetve érzékeltetni ezt a számunkra már meglehetősen elhomályosult és nehezen hozzáférhető »területet«. Mindenképpen meg kell említeni ehhez a témához C.A.F. Rhys Davids kíváló összefoglaló munkáját: The Birth of Indian Psychology and its Development in Buddhism, – London: 1936. Reprint: New Delhi 1978, valamint a *Dhammasaṅgaṇī* fordításának hosszú Bevezető Esszé-jét (A Buddhist Manual of Psychological Ethics, Pali Text Society, Oxford 1900., Reprint: 1993.).

Nézetem szerint egyetlen magyar (nyugati) fogalom sem képes egészében véve visszaadni azt, amit a buddhista környezetben lakozó *citta* jelenthet, ezért inkább meghagytam eredeti alakjában.

Bár »definíciószerű« meghatározása megtalálható például a *Dhammasaṅgaṇī* 6. pontjában, az átfordítással próbálkozó számára ez meglehetősen nagy nehézségeket okozhat:

„Yaṁ tasmiṁ samaye cittaṁ mano mānasaṁ hadayaṁ paṇḍaraṁ mano manāyatanaṁ manindriyaṁ viññāṇaṁ viññāṇakkhando tajjā manoviññāṇadhātu – idaṁ tasmiṁ samaye cittaṁ hoti."

43. *sarāgaṁ*

sa+rāga, rāga (rajati-RAJ): 1. mohó vágy, mohóság, sóvárgás, epekedés, kapzsiság, bírvágy; 2. bujaság; 3. szenvedély, izgatottság.

A kommentár a *lobha*val azonosítja.

44. *sadosaṁ*

sa+dosa, dosa (szkt.: *dveṣa*): 1. rosszakarat, rosszindulat, gonoszság; 2. gyűlölet, gyűlölködés, harag, bosszúság.

45. *samohaṁ*

sa+moha, moha (muyhati-MUH): 1. elvakultság, káprázat; 2. szellemi sötétség, vakság; 3. zavarodottság, homályosság, belebolondulás.

Ez a kétség (*vicikicchā*) és a nyugtalanság, nyughatatlanság (*udhacca*) miatt alakul ki.

46. *saṁkhittaṁ*
(saṁkhipati – saṁ+khipati),
1. szűk; 2. beszűkült, (de nem összeszedett!). Ez a *citta* és a *kāya* tunyasága és tompultsága (*thīna-middhaṁ*), renyhesége és bágyadtsága miatt alakul ki. A kommentár a *saṅkuṭita*val azonosítja, aminek a jelentése »kétrét görnyedt, összekuporodott, összeszáradt, összeaszott«, a szubkommentár pedig *saṅkucita*val, azaz „összehúzódott, összeszorított, összezsugorított, összeszűkült, összeszáradt".

47. *vikkhittaṁ*
(vikkhipati – vi+khipati): 1. szétszórt; 2. megzavart, zavarba hozott, összezavart. Ez a nyugtalanság, nyughatatlanság *(uddhacca)* miatt alakul ki.

48. *mahaggataṁ*
1. naggyá váló, kiterjedt; 2. emelkedett; 3. fejlett. A finomanyagi és a szellemi síkokra, vagy területekre egyaránt kiterjed *(rūpârūpâvacaraṁ).*

49. *amahaggataṁ*
Csak az érzéki síkra, vagy területre vonatkozik *(kāmâvacaraṁ).*

50. *sauttaraṁ*
sa+uttara – (*UD* középfokban): 1. Olyasvalami, amihez képest van magasabb, vagy felsőbb; 2. felülmúlható. Csak az érzéki síkot, területet foglalja magába, miként az *amahaggataṁ* is.

51. *anuttaraṁ*
Felülmúlhatatlan. A finomanyagi és a szellemi síkokra, vagy területekre egyaránt kihat (*rūpârūpâvacaraṁ*).

52. *samāhitaṁ*
(samādahati), 1. nyugodt, higgadt; 2. összeszedett; 3. lecsendesült, lecsillapított, elnyugtatott; 4. elrendezett, fegyelmezett; 5. szilárd, biztos. A szubkommentár szerint: *Paṭipakkhavikkhambhana-samatthena samādhinā samma-d-eva āhitaṁ: samāhitaṁ.* Vagyis *samāhitaṁ* az a *samādhi*ból fakadó helyesen, vagy tökéletesen összeszedett (felhalmozott) »állapota« a *citta*nak, amely képes az »ellenségek«, akadályok *(nīvaraṇāni),* vagy bármely más káros hatás és befolyás megállítására.
samādhi (saṁ+ā+DHĀ); 1. együvé/össze-rakás, -tevés, -helyezés; 2. koncentrálás, fókuszálás; 3. összpontosítás. Buddhaghosa a *samādhi*

rendkívül finom és pontos leírását adja talán legátfogóbb ezirányú művében, a *Visuddhimagga*ban (A Megtisztulás Ösvénye, II. főfejezet).

53. *vimuttaṁ*
(vi+muñcati; vi+muccati) 1. felszabadult, szabad, független; 2. felszabadított, megszabadított. A kommentár szerint:„...*Tadaṅga-vikkhambhana-vimuttī ti vimuttaṁ.*" A szubkommentár szerint:„... *Tadaṅgavimuttiyā vimuttaṁ, kāmâvacarakusalacittaṁ, vikkhambhanavimuttiyā vimuttaṁ mahaggatacittan ti tad ubhayaṁ sandhāya āha tadaṅga-vikkhambhana-vimuttīhi vimuttan ti":* A *citta* egyrészt annak gyakorlása által szabadult fel, hogy az érzéki világ nem üdvös állapotaival belátás útján szambeállította azok ellentéteit, másrészt pedig az akadályok (*nīvaraṇāni*) kiküszöbölésének gyakorlása által. E kétféle gyakorlásnak a finomanyagi és a nem anyagi területekre egyaránt ki kell terjednie. (A tanítvány esetében természetesen mindkettő ideiglenes »érvényű«!)

54. *belülről*: a *citta*t saját magára vonatkozva szemléli.

55. *kívülről*: a *citta*t egy másik személyre vonatkozva szemléli.

56. A *citta* keletkezés-tényezői: *avijjā, taṇhā, kamma, nāma-rūpa* és a keletkezés általános jellegzetességei.

57. A *citta* elmúlás-tényezői: a 4 keletkezés-tényező megszűnése és az elmúlás általános jellegzetességei.

58. *„Atthi cittan ti"*
atthi – részletezve lásd a 15. jegyzetben!
Itt: „*Citta* létezik", vagyis pusztán a *citta*-fenomén, „van", amely mögött nem létezik semmilyen maradó szubsztancia, szubjektum, személyiség, »én«, »enyém«, vagy ehhez hasonlók.

59. *dhamma*
Az egyetlen szóval nehezen visszaadható kifejezések közé tartozik a *dhamma* is, noha jelentésárnyalatai talán körülhatárolhatóbbak, mint az inkább csak sejthető *citta*é.
A *dhamma*, szanszkritül *dharma*, származását tekintve a *dharati, dharate, DHAR, DHṚ* igékre vezethető vissza, melyek főbb jelentései: »megfog, megtart, tart, szül, hordoz, hord, visz, elbír, visel, kitart, folytatódik, eltart, támaszt, alátámaszt, támogat, hoz, terem, jöve-

delmez, megőriz, fenntart, fordul, viselkedik, tartalmaz, bír, birtokol, használ, alkalmaz, gyakorol, folytat«.
A jelen műben a megismerés, egyik lényegi alkotóelemeként szerepel. Itt a nyugati értelemben vett »megismerésről« van szó, amelyben az »ismer-(ked)-és« folyamata kettészakad egy megismerendőre, »tárgyra, dologra«, vagy »objektumra« és egy megismerőre, »szubjektumra«, vagy »személyre«. E folyamat a buddhista megközelítésben talán nincs ennyire kettészakítva, helyesebben a »folyamatot« magát egyetlen kifejezéssel az *āyatana*val jelölik, mely mindkét nyugati értelemben vett »feltételt« magában foglalja. E kifejezés a megismerés egységességet sugallja, tagadva a »személyességet«, a »megmaradó személyiség« létezését.
A *dhamma*k e megismerési folyamat egyik feltételeként szerepelnek: ezek az úgynevezett »hatodik érzék« (*mano*) körében jelentkező megismerendők a »belső fenomének, ideák, eszmék, dolgok, gondolatok, képzetek, fogalmak, igazságok, egyszóval – a világ«.
Ezenkívül a *Dhamma* a Buddha Tanát is jelenti, magát a tanítást, melyet ránk hagyott, s amellyel megismertetett; kifejezi továbbá az egyetemes természeti törvényt (törvényszerűséget), a természet rendjét; és jelent erkölcsi minőséget, feltételt, okozati előzményt, alapot, támaszt, tartót is.
Buddhagosa a *dhamma* kifejezést 4 fő szempontból próbálja megközelíteni és bemutatni annak jelentésárnyalatait, úgy mint *guṇe*, *desanāyaṁ*, *pariyattiyaṁ* és *nissatte (nijjīvate)*. Említésre méltó továbbá Stcherbatsky professzor idevonatkozó műve (The Central Conception of Buddhism and the Meaning of the Word „Dharma" – London 1922), melyben finom és körültekintő elemzéssel kísérel meg átfogó képet nyújtani a *dhamma (dharma)* kifejezésről, figyelembe véve a rendkívül tág szanszkrit forrásterületet.

60. pañcasu nīvaraṇesu
pañcanīvaraṇā – Az öt fő benső akadály, melyek a belátás (*vipassanā*) és az összpontosítás (*samādhi*) fejlesztését gátolják: 1. *kāma-cchando*; 2. *vyāpādo*; 3. *thīna-middhaṁ*; 4. *uddhacca-kukkuccaṁ*; 5. *vicikicchā*. (Részletezésükre a 63. jegyzettől térek ki.) A meditálónak az előrehaladás érdekében ezek működését, hatását, és befolyását ideiglenesen meg kell szüntetnie. E témakörrel Nyanaponika Thera foglalkozik részletesen a „The Five Mental Hindrances" című művében. (Buddhist Publication Society, Kandy 1961.) Felmerülésüket, felismerésüket és elhagyásukat analitikusan tárgyalja továbbá

az Aṅguttara-Nikāya: Eka-nipāta, II. Nīvaraṇa vagga, (Pali Text Society: Oxford 1885., Reprint 1989.).

61. santaṁ
Az *atthi-AS* ige jelenidejű melléknévi igeneve. Lásd a 15. jegyzetben!

62. ajjhattaṁ
Belső, belülről jövő, vagy keletkező, belül.

63. kāma-cchando
Az érzéki vágy, élvezet, öröm, gyönyör izgalmi állapota.
kāma: 1. kellemesség, öröm, gyönyör, élvezet; 2. kedv, tetszés, szeretet; 3. érzéki vágy, kívánalom, élvezet; 4. szenvedély, indulat.
chanda: 1. impulzus, indíttatás, lökés, ösztönzés; 2. szándék, törekvés, célzat, elhatározás, akarás, kívánás.
Itt mind az öt érzéki területen előadódó vágyról van szó.

64. anuppanna
Az *uppanna* ellentéte, az *uppanna* pedig az *uppajjati* ige múlt idejű melléknévi igeneve.
uppajjati (u+PAD+ya): 1. keletkezik, támad, felmerül; 2. lesz, valamivé válik; 3. előadódik, megtörténik.

65. uppādo
(szkt.: *utpāda* – *ud+PAD*): 1. létezésbe kerülés; 2. megjelenés, feltűnés, megmutatkozás, láthatóvá válás; 3. megszületés; 4. felemelkedés; 5. eredezés, származás.

66. pajānāti
Lásd a 6. jegyzetet!

67. uppanna
Részletesebben lásd a 64. jegyzetben!

68. pahāna
A *pajahati* igéből képzett főnév.
pajahati (pa+HĀ). 1. elhagy; 2. elvet, visszautasít; 3. lemond, felad, letesz, kiselejtez.

69. pahīna
A *pajahati* igéből képzett múlt idejű melléknévi igenév, részletesebben lásd a 68. jegyzetben.

70. anuppādo
Az *uppādo* főnév ellentéte, lásd a 65. jegyzetben.

71. vyāpādo
Rosszakarat, rosszindulat.

72. thīna-middhaṁ
Tunyaság és tompultság, renyheség, tétlenség, lustaság, fáradékonyság és bágyadtság, lankadtság, zsibbadtság; ami a *citta (thīna)* és a *kāya (middhaṁ)* részéről egyaránt megnyilvánulhat.
A kommentár ezt az összetett kifejezést az alábbiak szerint magyarázza tovább: *aratī*: idegenkedés, irtózás, ellenszenv; *tandī*: lustaság, kimerültség; *vijambhikā*: ásítozó álmosság; *bhatta-sammado*: étkezés utáni álmosság; *cetaso ca līnattam*: a *citta* mozdíthatatlansága, vagy mozdulatlansága.

73. uddhacca-kukkuccaṁ
Nyughatatlanság és aggodalom, felkavarodás, nyugtalanság, nyugtalankodás, gyötrődés, izgatottság, izgalom, zavar.

74. vicikicchā
Kétség, kétely, kétkedés, bizonytalanság, változékonyság.

SUMMARY

INTRODUCTION

These Sinhalese palm leaves were written in the Pali language with Sinhalese characters. Pali is the sacred language of the Southern Buddhism. The Pali Canon or *Tipiṭaka,* is a collection of Buddhist Sacred Texts. According to tradition this Canon began to be assembled after Buddha's death (about 483 BC) and it was probably collected into its final form at the third council under King Asoka (in the III. century BC) in the region of Magadha.

Mahinda, the son of King Asoka, brought the Canon to Ceylon. It was put down in Pali probably in the first century BC, assuming its »Thera-vada« form (»The Doctrine of the Theras«, or »The Teachings of the Seniors, or Elders«).

This Thera-vada school has preserved the Teachings of Buddha in its original form on the island of Ceylon to the present day. These Teachings spread to certain parts of India as well as to Burma, Siam, Cambodia and Laos in the same Pali language, but with Sinhalese, Burmese, Siamese and Cambodian characters respectively.

The Pali Canon of Ceylon is called the *Ti-piṭaka*, that is the »Threefold Basket«, since it consists of the following three collections:

1. the VINAYA-PIṬAKA or the »Basket of Discipline«, which comprises mainly the rules of monastic life,

2. the SUTTA-PIṬAKA or the »Basket of the Dialogues or Discourses of Buddha«,

3. the ABHIDHAMMA-PIṬAKA or the »Basket of the Higher Doctrine«, which is not a systematic philosophy in the western sense but a philosophical »supplement« to the *Dhamma* in a carefully constructed, comprehensive and arranged form.

THE PALI CANON - THE *TIPIṬAKA*

The place of the basic text within the Tipiṭaka

The text of the palm leaves belongs to the second collection of the Pali canon, the *Sutta-Piṭaka* or »Basket of Discourses«, which is divided into five *Nikāya*s (groups, sectoins, or collections). The text contains one of Buddha's most famous and popular discourses: *Satipaṭṭhāna Sutta* or the »Discourse on the Domains of Mindfulness«, which occurs twice in the »Basket of Discourses«, once as the 10th discourse of the Middle Collection or *Majjhima-Nikāya* and once as the 22nd discourse of the Long Collection or *Dīgha-Nikāya*, where it has the title *Mahā Satipaṭṭhāna Sutta* or »Great Discourse on the Domains of Mindfulness«.

It is probably the *Satipaṭṭhāna Sutta* is held in the greatest respect and is the most popular too. It is still customary in Ceylon to write the text of this *Sutta* on palm leaves and to offer these manuscripts to the library of a monastery.

The palm leaves described here are presumably the fragments of such a monastery copy.

An explanation of the basic text

In the *Satipaṭṭhāna Sutta* Buddha explains one of the most effective and widespread meditation methods.

It is indispensible to the systematic and continuing practice of Southern Buddhism, and is one of the most profound and simple, yet extremely efficient, methods of practice.

The first part of the Pali compound-word *Satipaṭṭhāna* is *sati,* in Sanskrit *smṛti* and the original meaning of these words is »remembrance, reminiscence, calling to mind, memory-thinking, thinking of, thinking about...«. In Pali sacred texts, the word is rather used in the sense of »attention, attentiveness, eagerness, intentness, perceptiveness, notice, attendance, regard, listening to ... mindfulness« hiding behind the above mentioned processes (»remembrance, reminiscence« etc).

The second part of the compound-word is *paṭṭhāna,* deriving from *upaṭṭhāna* (*upaṭṭhāti, upaṭṭhahati, upatiṭṭhati* – *upa*+ṬHĀ), in Sanskrit *upasthāna* (*upa*+STHĀ). The original meaning of these is »placing one's self near to, going near, standing near, bringing near, nearness, approach, coming into the presence of, presence, becoming friendly with, attending, serving, supporting, abiding, a place of abiding, abode...«.

So the compound-word *satipaṭṭhāna* can be given as »supporting mindfulness, approaching mindfulness, attending to mindfulness, abiding by mindfulness ... the way of mindfulness«.

The *Satipaṭṭhāna* is the »heart of Buddhist meditation«, since it animates the following of the Doctrine and the practisers, who develop their mindfulness (attention) in the Right Direction on the way of mindfulness with the help of the Animating Heart endeavouring tirelessly day by day. Being a »heart«, this method lies between two great Buddhist meditative systems: the *samatha-bhāvanā* or the »development of tranquillity, calmness, quietness«, and the *vipassanā-bhāvanā* or the »development of insight«, because the Way of Mindfulness develops both tranquillity and insight by the Right Mindfulness (*sammā-sati*).

According to the Commentary, the first place or domain of mindfulness is the fourfold contemplation, which is divided further into four domains:

I. *Kāyānupassanā*	the contemplation of the body
II. *Vedanānupassanā*	the contemplation of feelings

III. *Cittānupassanā* the contemplation of the *citta*[1]
IV. *Dhammānupassanā* the contemplation of the *dhammas*[2]

Further divisions of the four basic domains:

I. The contemplation of the body
1. Mindfulness of breathing (*ānāpānapabbaṁ*)
2. Mindfulness of body postures (*iriyāpathapabbaṁ*)
3. Clear comprehension (*catusampajaññapabbaṁ*)
4. The parts of the body (*paṭikūlamanasikārapabbaṁ*)
5. Contemplation of the elementary characteristics (*dhātumanasikārapabbaṁ*)
6. Ninefold contemplation about a corpse (*navasīvathikāpabbaṁ*)

II. The contemplation of feelings
III. The contemplation of the *citta*
IV. The contemplation of the *dhammas*
1. The five inner hindrances (*nīvaraṇapabbaṁ*)
2. The five aggregates of clinging-to existence (*upādānakkhandapabbaṁ*)
3. The conditions of perception (*āyatanapabbaṁ*)
4. The seven factors of enlightenment (*bojjhaṅgapabbaṁ*)
5. The Four Noble Truths (*catusaccapabbaṁ*)

1. See detailed in the Epilogue.
2. See datailed in the Epilogue.

THE PALM LEAVES

Structure and origins of the Leaves

There are 17 palm leaves in the property of the Library, each sized of 410 x 50 mm.

Both sides of each of the Leaves have been written upon. My numbering from 1 to 34 has kept the original order in which the string binds them together between the front and back wooden covers.

The text is written in a fine handwriting in Pali using Sinhalese characters. There are 7-8 lines on each leaf. These 17 palm leaves do not contain the whole basic text, of the *Satipaṭṭhāna Sutta* only fragmented parts of it, with certain parts repeated and others omitted. The title and the beginning, the first and last parts of basic text, are missing.

As for the age and origin of the palm leaves, the following reference can be found on a label on the front cover: the palm leaves were bought for a certain Sir Martin Popovich in the town of Kandy on the Isle of Ceylon in the 18th century. According to the Library catalogue, this collection is a manuscript from the 16th century, filed in the Library under number MS 628 (569). It is unknown how the collection became one of the valuable items of the Library.

A more precise ascertainment of the age and origins of the manuscript is outside the scope of the present work.

The format of the Contents

I used the text of the *Mahā Satipaṭṭhāna Sutta* as the basic text for comparison (*Dīgha-Nikāya* 3 Vols., London: Pali Text Society 1903, reprint 1982. Vol II/22. ch.). The brief contents of the palm leaves according to the divisions of the basic text:

From the main chapter the contemplation of the body

32-31-Mindfulness of breathing/ 1st and 2nd details
10 -Mindfulness of breathing/ 3rd detail
9 -Mindfulness of breathing/ 4th detail
-Mindfulness of body postures/ 1st detail
11 -Mindfulness of body postures/ 2nd detail
-Clear comprehension/ 1st detail
12 -Clear comprehension/ 2nd detail
4 -Clear comprehension/ 3rd detail
-The parts of the body/ 1st detail
3 -The parts of the body/ 2nd detail
1 -The parts of the body/ 3rd detail
2 -The parts of the body/ 4th detail
-Contemplation of elementary characteristics / 1st detail
21 -Contemplation of elementary characteristics / 2nd detail
22 -Contemplation of elementary characteristics / 3rd detail
-Ninefold contemplation about a corpse/ 1st detail: the corpse is one, two or three days old, blue, festering and swollen
23 -Ninefold contemplation about a corpse/ 1st det. repeated
24 -Ninefold contemplation about a corpse/ end of 1st detail, 2nd detail: the corpse is being mauled by hawks, crows, vultures, dogs, jackals, tigers, leopards or by different kinds of worms
34 -Ninefold contemplation about a corpse/ end of 2nd det., 3rd det.: the corpse has decomposed into a skeleton

covered with flesh and blood and kept together only by the tendons

33 -Ninefold contemplation about a corpse/ 3rd det. repeated

13 -Ninefold contemplation about a corpse/ end of 3rd det., 4th detail: the corpse has decomposed into a blood-besmeared fleshless skeleton kept together only by the tendons

14 -Ninefold contemplation about a corpse/ end of 4th det, 5th detail: the corpse has decomposed into a fleshless, bloodless skeleton kept together only by the tendons

28 -Ninefold contemplation about a corpse/ 5th det. repeated

27 -Ninefold contemplation about a corpse/ end of 5th det., 6th det.: the corpse has decomposed into bones gone loose and scattered in all directions

16 -Ninefold contemplation about a corpse/ end of 6th det., 7th det.: the corpse has decomposed into bones white like a conch

15 -Ninefold contemplation about a corpse/ 7th det. repeated

30 -Ninefold contemplation about a corpse/ 8th det.: the corpse has decomposed into more than a year old heaped together

29 -Ninefold contemplation about a corpse/ end of 8th det., 9th det.: the corpse has decomposed into bones gone rotten and turned into dust

25 -Ninefold contemplation about a corpse/ 9th det. repeated -beginning of the main chapter The contemplation of feelings

From the main chapter The contemplation of feelings:

26 -The contemplation of feelings/ 1st detail

18 -The contemplation of feelings/ 2nd detail

17 -The contemplation of feelings/ 3rd detail -the beginning of the main chapter The contemplation of the *citta*

From the main chapter The contemplation of the *citta:*

5 -The contemplation of the *citta*/ 1st detail
6 -The contemplation of the *citta*/ 2nd detail
8 -The contemplation of the *citta*/ 3rd detail

From the main chapter The contemplation of the *dhammas*:

I. The five inner hindrances:
1. Sensual desire *(kāma-cchando)*
7 Sensual desire
2. Ill will *(vyāpādo)*
19 3. Sloth and torpor *(thīna-middhaṁ)*
4. Agitation and worry *(uddhacca-kukkuccaṁ)*
20 Agitation and worry
5. Doubt *(vicikicchā)*

EPILOGUE

However well-equipped the translator may be with comprehensive dictionaries and penetratingly analytical grammar books, his mission is still not so simple – especially when dealing with the written thoughts of a very remote culture which has been for us, westerners unknow and unusual for a long time.

The very different kind of mentality and environment the special Buddhist approach to man living in this world, and the Pali and Sanskrit languages make it difficult to give the one-word meaning of certain terms and concepts.

The term *citta* is one of the concepts that can be translated with difficulty. The English and German translators define this word as »mind, consciousness, cognizance, thought, heart« and »Geist,

Bewußtsein, Bewußtseinzustand, Bewußtseinsmoment« respectively.

Citta originates from the verbs *cinteti, cintayati,* – CINT, (CIT) and *ceteti, cetayati* – CET and it can be formed as the past participle of the verb *cinteti.*

The main meanings of these verbs are »to think, reflect, ponder, think of, think out, imagine, think upon, strive after, consider, perceive, attend to, understand, comprehend, know, appear...«.

Some western Buddhist thinkers emphasize the function of citta as »nest« (seat) and »organ« - or as »state of mind, mind moment, consciousness, state of soul«. While some thinkers deal with it as a synonym for *mano* and *viññāṇa,* which are also very important Pali terms.

The following example shows how difficult it is to translate *citta* with one word – although the example itself can only be understood in Pali completely (*Dhammasaṅgaṇi 6.*):

„Yaṁ tasmiṁ samaye cittaṁ mano mānasaṁ hadayaṁ pandaraṁ mano manāyatanaṁ manindriyaṁ viññaṇaṁ viññaṇakkhandho tajjā manoviññāṇadhātu – idaṁ tasmiṁ samaye cittaṁ hoti."

The term *dhamma* is another concept that cannot be translated with difficulty. However, the shades of its meanings are more confinable than those of *citta,* which can only be guessed.

In the present work *dhamma* appears and functions as one of the essential constituents of the cognition – that is to say of the cognition in the western sense according to which the process of cognition is divided into an object, which is »to be recognised«, and a subject, a person, who is the »recogniser«.

In the Buddhist approach, the process is not divided this way since there is only one word for the process as a whole. This term is *āyatana*. It comprises both conditions used in the western sense and carries unity, but denies personality, the existence of the remaining personality. In this process the *dhamma*s function as one of the conditions, namely as the »to be recognised« which

appear out of the »6th sense« (*mano*), as the »phenomena, ideas, thougths, concepts, truths, things... the world«. Besides the above mentioned the term *dhamma* also means the Teaching of Buddha, the Doctrine itself, moreover it means the Natural Law, the Law or Truth of Buddha, and also »condition, moral quality, duty, casual antecedent, holding, keeping, support, stay, ground...«.

The word *dhamma* (in Sanskrit *dharma*) derives from the verbs *dharati, dharate – DHAR, DHṚ*. The main meanings of these are »to hold, bear, carry, keep, possess, have, use, employ, maintain, preserve, contain, seize, endure, deposit, fix, place, observe, practise, undergo...«.

It was in the summer of 1995 when I first come across the palm leaves; at that time they were sitting waiting in a glass of a bookcase among the art treasures of the Library of the Main Cathedral.

In the winter of the same year I wrote a short study on the palm leaf collection for the Library Catalogue. I finished the full translation in the winter of 1996. Reading the Sinhalese characters, and working with them for such a long time, filled my heart with admiration. Conseqvently, through these Sinhalese characters, Buddhism means something more than it did before, when I had only met it in translation.

I am grateful to Destiny. I wish to and I thank the Library, the Editor and Lector for the help and useful advice they gave.

I hope my efforts will be fruitful and I wish this work gave as much joy to the reader as it gave to me.

Miske, Hungary
April 1997

The Translator

IRODALOM – BIBLIOGRAPHY

AZ ALAPMŰHÖZ – TO THE BASIC TEXT

DĪGHA NIKĀYA, 3 Vols. London: Pali Text Society 1903, reprint 1982. Vol II. 22.

SUMAṄGALAVILĀSINĪ (Commentary On The Dīgha Nikāya), 3 Vols. London: Pali Text Society 1932, reprint 1971. Vol III. 22.

LĪNATTHAVAṆṆANĀ – DĪGHANIKĀYAṬṬHAKATHĀṬĪKĀ, 3 Vols. (Subcommentary On The Dīgha Nikāya) London: Pali Text Society 1970. Vol II. 22.

DIALOGUES OF THE BUDDHA (DĪGHA NIKĀYA), 3 Vols. Transl. from the Pali by C.A.F. és T.W. Rhys Davids Oxford: Pali Text Society 1910, reprint 1995.Vol II. 22.

THE LONG DISCOURSES OF THE BUDDHA (DĪGHA NIKĀYA), transl. from the Pali by Maurice Walshe, Boston: Wisdom Publications 1995.

MAJJHIMA NIKĀYA, 4 Vols. Oxford: Pali Text Society 1888, reprint 1993. Vol I/10. ch.

PAPAÑCASŪDANĪ (Commentary On The Majjhima Nikāya), 5 Vols. London: Pali Text Society 1922, reprint 1977. Vol I.10.

THE MIDDLE LENGHT DISCOURSES OF THE BUDDHA (MAJJHIMA NIKĀYA), transl. from the Pali by Bhikkhu Ñāṇamoli, edited and revised by Bhikkhu Bodhi, Boston: Wisdom Publications , 1995.

PAṬISAMBHIDĀMAGGA, 2 Vols. London: Pali Text Society 1907, reprint 1979. Vol II. Satipaṭṭhāna - kathā

SADDHAMMAPPAKĀSINĪ (Commentary On The Paṭisambhidāmagga), 3 Vols. London: Pali Text Society 1947, reprint 1979. Vol III. Satipaṭṭhānakathā-vaṇṇanā.

THE PATH OF DISCRIMINATION (Paṭisambhidāmagga), transl. from the Pali by Bhikkhu Ñāṇamoli, Oxford: Pali Text Society 1982, reprint 1991.

VIBHAṄGA, London: Pali Text Society 1904, reprint 1978. VII. Satipaṭṭhāna - Vibhaṅga.

SAMMOHA-VINODANĪ - VIBHAṄGAṬṬHAKATHĀ (Commentary On The Vibhaṅga), London: Pali Text Society 1923, reprint 1980. Satipaṭṭhānavibhaṅga-vaṇṇanā.

THE BOOK OF ANALYSIS (Vibhaṅga), transl. from the Pali by U Thittila, Oxford: Pali Text Society 1969, reprint 1988.

THE DISPELLER OF DELUSION (Sammoha-Vinodanī), 2 Vols. transl. from the Pali by Bhikkhu Ñāṇamoli, London: Pali Text Society 1987. Vol I.7.

THE HEART OF BUDDHIST MEDITATION - SATIPAṬṬHĀNA, - by Nyanaponika Thera, Kandy-Sri Lanka: Buddhist Publication Society 1992. (1962. London).

SATIPAṬṬHĀNA - A BUDDHISTA MEDITÁCIÓ SZÍVE, Nyanaponika Thera, magyarra fordította Gyenes József, Budapest: Buddhista Misszió 1985.

SATIPAṬṬHĀNA - A BUDDHISTA MEDITÁCIÓ SZÍVE, Nyanaponika Thera, magyarra fordította Pressing Lajos, Budapest: Orientpress 1994.

THE WAY OF MINDFULNESS (Satipaṭṭhāna Sutta and Commentary), transl. from the Pali by Soma Thera, Kandy-Sri Lanka: Buddhist Publication Society 1967.

MINDFULNESS OF BREATHING (ĀNĀPĀNASATI), by Bhikkhu Ñāṇamoli, Kandy, Sri Lanka: Buddhist Publication Society 1952, Reprint: 1981.

BUDDHIST MEDITATION - IN THEORY AND PRACTICE, by P. Vajirañāna Mahā Thera, Kuala Lumpur: Buddhist Missionary Society 1962 .

TRANQUILLITY AND INSIGHT, by Amadeo Solé - Leris, Kandy-Sri Lanka :Buddhist Publication Society 1986, reprint 1992.

IN THIS VERY LIFE, by Sayadaw U Pandita, Boston: Wisdom Publications 1992.

BUDDHAGHOSA - VISUDDHIMAGGA, Text-edited by C.A.F.R. Davids, London: Pali Text Society 1920, reprint 1975.

VISUDDHIMAGGA OF BUDDHAGHOSĀCARIYA, by H.C. Warren and Dh. Kosambi, Harvard Oriental Series 1950, Reprint: Delhi, Motilal Banarsidass 1989.

VISUDDHIMAGGA OF SIRI BUDDHAGHOSĀCARIYA, Critically edited by Swāmi Dwārikādās Śāstri, Varanasi: Bauddha Bharati 1977.

VISUDDHIMAGGO with PARAMATTHAMAÑJŪSĀṬĪKĀ of Bhadantācariya Dhammapāla, 3 Vols., by Rewatadhamma, Varanasi: Pāli - Granthamalā 3., 1969-1972.

THE PATH OF PURIFICATION – VISUDDHIMAGGA, transl. from the Pali by Bhikkhu Ñāṇamoli, Kandy-Sri Lanka: Buddhist Publication Society 1956. reprint 1979.

DER WEG ZUR REINHEIT – VISUDDHI MAGGA, aus dem Pali übersetzt von Nyanatiloka, Konstanz: Verlag Christiani 1927, reprint 1993.

DHAMMASAṄGAṆĪ, London: Pali Text Society 1885, Reprint: 1978.

A BUDDHIST MANUAL OF PSYCHOLOGICAL ETHISC (DHAMMA-SAṄGAṆĪ), transl. from the Pali by C.A.F.R. Davids, Oxford: Pali Text Society 1900, Reprint: 1993.

ATTHASĀLINĪ (Commentary On Dhammasaṅgaṇī). London: Pali Text Society 1897, Reprint: 1979.

THE EXPOSITOR (ATTHASĀLINĪ), 2 Vols. transl. form the Pali by Pe Maung Tin and C.A.F.R. Davids, London: Pali Text Society 1920-21, Reprint: 1976.

THE YOGĀVACARA´S MANUAL, by T.W.R. Davids, London: Pali Text Society 1896. Reprint: 1981.

MANUAL OF A MYSTIC, by F. L. Woodward, London: Pali Text Society 1916. Reprint: 1982.

BUDDHADATTA´S MANUALS, 2 Vols. London: Pali Text Society 1915-28. Reprint: 1980.

EGYÉB – OTHER

THERAVADA BUDDHISM, by R.Gombrich, London: Routledge 1988, Reprint: 1995.

THE BIRTH OF INDIAN PSYCHOLOGY AND ITS DEVELOPMENT IN BUDDHISM, by C.A.F.R. Davids, London 1936, Reprint: New Delhi 1978.

THE CENTRAL CONCEPTION OF BUDDHISM AND THE MEANING OF THE WORD „DHARMA", by Th. Stcherbatsky, London, 1922, Reprint: Delhi, Motilal Banarsidass 1994.

BUDDHA – SEIN LEBEN, SEINE LEHRE, SEINE GEMEINDE, von H. Oldenberg, Berlin 1897. (dritte vermehrte Auflage)

THE LIFE OF THE BUDDHA, by Bhikkhu Ñāṇamoli, Kandy-Sri Lanka: Buddhist Publication Society 1972. Reprint: 1992.

BUDDHA BESZÉDEI, páliból fordította és válogatta Vekerdi József, Budapest: Helikon Kiadó 1989.

ÁZSIA VILÁGOSSÁGA – BUDDHA ÉLETE, TANA ÉS EGYHÁZA, írta Schmidt József, Budapest: Atheneum 1925 (?), Reprint: Budapest: Nippon Grafika Stúdió 1995.

A KORAI BUDDHISTA FILOZÓFIA LÉLEKTANI ATTITŰDJE, Láma Anagarika Govinda, magyarra fordította Takács László, Budapest: Orientpress 1992.

DICTIONARY OF PALI PROPER NAMES, 2 Vols., by G.P. Malalasekara, 1937-38. Reprint: London: Pali Text Society 1974.

PALI LITERATURE AND LANGUAGE, by Wilhelm Geiger. English translation by Batakrishna Ghosh, New Delhi: Calcutta University 1943, Reprint: 1978.

INTRODUCTION TO PALI, by A.K. Warder, Oxford: Pali Text Society 1963, Reprint: 1991.

PALI METRE, by A. K. Warder, London: Pali Text Society 1967.

THE HIGHER PALI COURSE FOR ADVANCED STUDENT, by A. P. Buddhadatta Thera, Colombo, Ceylon 1951.

AIDS TO PALI CONVERSATION AND TRANSLATION, by A. P. Buddhadatta Thera, Ambalangoda, Ceylon 1952.

A PRACTICAL GRAMMAR OF THE PALI LANGUAGE, by Ch. Duroiselle Rangoon, Burma 1921.

GRAMMATIK DES PALI, von Achim Fahs, Lepzig : VEB, 1985.

PALI-ENGLISH DICTIONARY, by T.W. Rhys Davids and W.Stede, Oxford: Pali Text Society 1921, Reprint: 1992.

TRENCNER´S CRITICAL PALI DICTIONARY (Pali-English), Vol 1. (Letter a), Comissioner Ejnar Munkagaard, Copenhagen: 1924-48.

A DICTIONARY OF THE PALI LANGUAGE, by R.C. Childers, London: 1985, Reprint: New Delhi 1979.

A PALI-ENGLISH GLOSSARY OF BUDDHIST TECHNICAL TERMS, Compiled by Bhikkhu Ñāṇamoli, Kandy-Sri Lanka: Buddhist Publication Society, 1994.

BUDDHISTISCHES WÖRTERBUCH, von Nyanatiloka, Konstanz: Verlag Christiani 1989. (Vierte Auflage)

ENGLISH-PALI DICTIONARY, by A.P. Buddhadatta Mahā Thera, Oxford: Pali Text Society 1955, Reprint: 1992.

CONCISE PALI–ENGLISH DICTIONARY, by A.P. Buddhadatta Mahā Thera, Colombo 1957. Reprint: Delhi, Motilal Banarsidass 1994.

A GRADUATED PĀLI COURSE (Part 1.), by Sumangala Suriyagoda Thera, Sri-Lanka: The Buddhist Cultural Centre, second edition 1994.

ABHIDHĀNAPPADĪPIKĀ AND EKAKKHARAKOSA (Pali Dictionary), edited by Swāmi Dwārikādās Śāstri, Varanasi: Bauddha Bharati 1981.

NETTI-PAKARAṆA, London: Pali Text Society 1902, Reprint: 1961.

THE GUIDE (NETTIPPAKARAṆAṀ), transl. from the Pali by Bhikkhu Ñāṇamoli, London: Pali Text Society 1962. Reprint: 1977.

SINHALESE – AN INTRODUCTORY COURSE, by C.H.B. Reynolds, London: School of Oriental and African Studies University 1980.

SANSKRIT–WÖRTERBUCH, 7 Bände, von Otto Böhtlingk und Rudolph Roth, St. Petersburg 1855-1875. Reprint: Delhi, Motilal Banarsidass 1990.

A SANSKRIT–ENGLISH DICTIONARY, by Sir Monier Monier-Williams, Oxford: 1899, Reprint: Delhi, Motilal Banarsidass 1993.

THE PRACTICAL SANSKRIT-ENGLISH DICTIONARY, by V.S. Apte, Poona: 1890, Reprint: Delhi, Motilal Banarsidass 1995.

BUDDHIST HYBRID SANSKRIT GRAMMAR AND DICTIONARY, 2 Vols., by F. Edgerton, New Heaven: 1953. Reprint: Delhi, Motilal Banarsidass 1993.

A DICTIONARY ENGLISH AND SANSKRIT, by Sir Monier Monier-Williams, 8th indian ed.: Delhi, Motilal Banarsidass 1996.

A DICTIONARY OF SANSKRIT GRAMMAR, by K.V. Abhyankar and J.M. Shukla - Baroda: 1961, Reprint: 1986.

SANSKRIT GRAMMAR, by W.D. Whitney, Gotha 1879, Reprint: Delhi, Motilal Banarsidass 1994.

ROOTS, VERB-FORMS AND PRIMARY DERIVATIVES OF THE SANSKRIT LANGUAGE, by W.D. Whitney, Leipzig 1885, Reprint: American Oriental Society 1988.

SANSKRIT, by M. Coulson, London 1976, Reprint: 1993.

ENCYCLOPEDIA OF INDIAN PHILOSOPHIES
Vol V.:THE PHILOSOPHY OF THE GRAMMARIANS, by H.G. Coward and K. Kunjunni Raja, Delhi: Motilal Banarsidass 1990.

Voll VII.: ABHIDHARMA BUDDHISM TO 150 A.D., by Karl H. Potter, Delhi: Motilal Banarsidass 1996.

BHARTṚHARIS VĀKYAPADĪYA, von W. Rau, Wiesbaden: Franz Steiner Verlag 1977.

VĀKYAPADĪYA - THE VĀKYAPADĪYA OF BHARTṚHARI, All the text-editions and tarnslations are edited by K.A. Subramania Iyer, Poona: D.C.M.S and D.C.B.C.&.S.J.S., and Delhi: Motilal Banarsidass

MAHĀBHĀṢYADĪPIKĀ OF BHARTṚHARI (Fascicule IV - Āhnika I.), Critically edited by J. Bronkhorst, Poona: Bhandarkar Oriental Research Institute: 1987.

MARTIN HEIDEGGER GESAMTAUSGABE, Frankfurt am Main: Verlag Vittorio Klostermann (1975-től folyamatosan).

ISSN 1416 3756
ISBN 963 04 8639 3
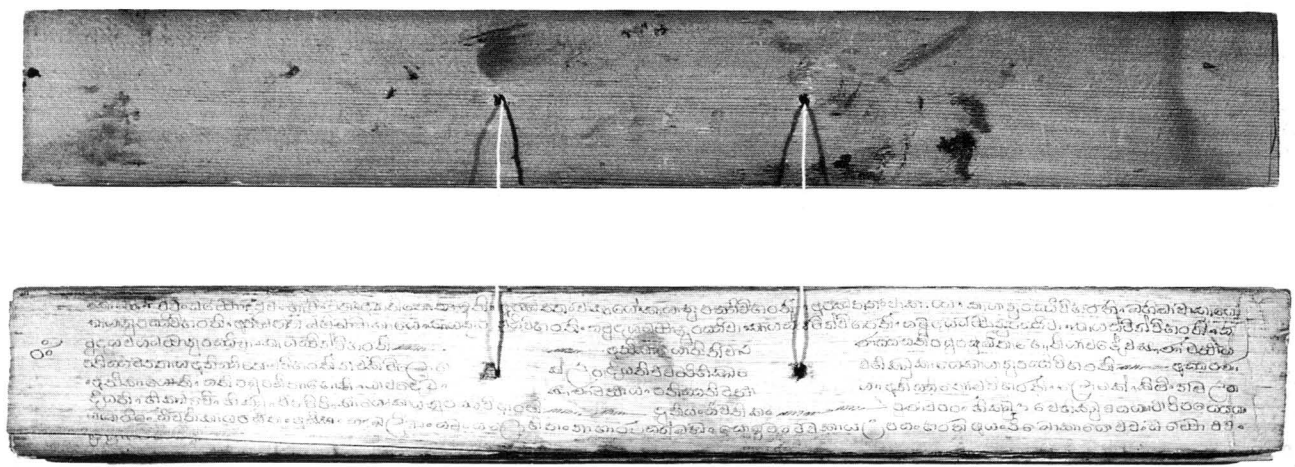
KALOCSAI FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR
FELELŐS KIADÓ BOROS ISTVÁN
KÉSZÜLT AZ AGAPÉ KFT. NYOMDÁJÁBAN 1997-BEN, 1000
PÉLDÁNYBAN, 7,75 B/5 ÍV TERJEDELEMBEN